

GRIB SKOV

YNGLEFUGLE 2024

**Af Per Ekberg, Caretakeransvarlig for Grib Skov,
Henrik Høigaard og Luise Ekberg.**

Lille Flaspætte, to hanner i territoriestedigheder i Grib Skov, april 2024. Foto Per Ekberg

Indholdsfortegnelse

Ynglesæsonen 2024 - Sammenfatning.....	4
Indledning	6
Metode	7
Læsevejledning.....	7
En beskrivelse af ynglesæsonen i 2024.....	7
Vejret i ynglesæsonen 2024	8
Særlige forhold vedrørende fouragering.....	8
Forhold vedrørende naturtilstanden i Grib Skov.....	9
Forstyrrelser som følge af skovning	13
Forstyrrelser som følge af publikumsaktiviteter	13
Resultat for året 2024.....	15
EU Natura 2000, Bilag 1 arter i 2024.....	15
Plettet Rørvagtel.....	15
Fiskeørn	15
Hvepsevåge	17
Rørhøg	18
Havørn	18
Rød Glente.....	18
Sortspætte	19
Isfugl	22
Rødrygget Tornskade.....	22
Hedelærke	24
Fokusarter.....	25
Krikand.....	25
Huldue	26
Vibe.....	26
Dobbeltbekkasin.....	26
Svaleklire.....	28
Spurvehøg.....	28
Duehøg	28
Musvåge	29
Vendehals.....	31
Lille Flagspætte.....	31

Rødtoppet Fuglekonge	33
Korttået Træløber	33
Broget Fluesnapper	33
Registreringer af andre udvalgte ynglefugle	34
Grågåås	34
Knarand	34
Lille Lappedykker	34
Gråstrubet Lappedykker	35
Stor Flagspætte	35
Ravn	35
Gulbug	35
Skovsanger	36
Løvsanger	36
Spætmejse	37
Stær	37
Grå Fluesnapper	38
Rødstjert	38
Bynkefugl	38
Misteldrossel	39
Skovpiber	39
Kernebider	39
Dompap	39
Tornirisk	40
Lille Korsnæb	40
Grønsisken	40
Gulspurv	40
Fåtallige ynglefugle og arter, som er iagttaget i yngletiden.....	40
Trane.....	40
Sortstrubet Bynkefugl:.....	41

Ynglesæsonen 2024 - Sammenfatning

Caretakergruppe Grib Skov under Dansk Ornitologisk Forening har registreret og optalt Grib Skovs fugle siden 2004. Det er hermed 21. år i træk, at fuglene er optalt. I 2024 blev der i alt registreret 102 forskellige ynglefuglearter inden for fuglebeskyttelsesområdet F108 Grib Skov. 48 af disse arter er optalt og behandlet i denne rapport. Det gælder bl.a. for 18 truede fuglearter (Rødlisten: CR, EN og VU) og for fire arter, der er registreret som næsten truede (Rødlisten: NT). Optællingen viste, at antallet af ynglepar i 2024 set i forhold til i 2023 steg med mere end 10 % for 34 % af de optalte arter. Særligt for Dobbeltbekkasin, Trane og Løvsanger var 2024 et usædvanligt fint år med det højeste antal ynglepar, siden registreringerne startede. For 30 % af de optalte arter var antallet af ynglepar omvendt faldende med mere end 10 % færre ynglepar end i 2023. Hedelærke og Rørhøg blev ikke registreret sikkert ynglende i Grib Skov i 2024, og antallet af ynglende Havørn, Rød Glente, Musvåge, Spurvehøg, Sortspætte, Vendehals, Gråstrubet Lappedykker og Grønsiken faldt med 30 % eller mere set i forhold til 2023. Udviklingen i antallet af ynglepar for de resterende arter (36 %) var stabil med en afvigelse på op til +/- 10 % i forhold til 2023. Med hensyn til en vurdering af udviklingen i antallet af ynglepar over en længere årrække henvises dels til afsnittet om naturtilstanden i Grib Skov, dels til afsnittene om de enkelte arter.

10 af fuglearterne indgår som udpegningsarter i Natura 2000/Fuglebeskyttelsesområdet Grib Skov, hvilket indebærer, at der i Grib Skov skal tages særlige hensyn til deres behov for egnede yngleområder. Faktisk har disse arter et juridisk krav på beskyttelse, idet staten i henhold til fuglebeskyttelsesdirektivet er forpligtet til at beskytte dem i de pågældende Natura 2000-områder. Blandt disse 10 arter havde Fiskeørn størst ynglesucces, idet hele to par fik succes med hver to udflyjende unger, næstbedst gik det målt på antallet af ynglepar for Hvepsevåge, hvor antallet steg fra syv til otte ynglepar, dog havde kun seks ud af de otte par ynglesucces (75 %). Endelig havde Isfugl et sikkert ynglepar mod 0 i 2023. For de øvrige syv fokusarter, Plettet Rørvagtel, Rørhøg, Havørn, Rød Glente, Sortspætte, Rødrygget Tornskade og Hedelærke, var der færre – eller slet ingen – ynglepar i 2024. Særligt Sortspætte havde en markant nedgang fra 10 ynglepar i 2023 til syv i 2024, hvoraf kun de to havde ynglesucces (29 %). Plettet Rørvagtel, Rørhøg og Hedelærke blev slet ikke konstateret sikkert ynglende, og ynglesuccessen for Rødrygget Tornskade var den laveste i mange år. Årets resultat for udpegningsarterne set i sammenhæng med de senere års resultater indikerer således, at der fortsat er et klart behov for sikring af bedre levevilkår for disse arter i Grib Skov, og at beskyttelse mod menneskelige forstyrrelser har en god effekt i forhold til de store rov-fugle som Fiskeørn.

Det kan være vanskeligt ud fra et enkelt års registreringer entydigt at dokumentere, hvad der påvirker ynglefuglene, da antallet af ynglepar i Grib Skov og parrenes ynglesucces afhænger af en lang række forskellige faktorer. I denne rapport er der alene fokus på forhold, der vedrører fuglenes yngletid i Grib Skov, og som kan bidrage med mulige årsager til årets yngleresultater.

Vejret har en naturlig betydning for ynglefuglenes muligheder for at fouragere og dermed skaffe føde nok til dem selv og deres kuld. Ynglesæsonen 2024 startede vådt og mildt, men vejret blev efterfølgende mere tørt i maj måned. Herefter vendte regnen tilbage i juni, der blev den vådeste juni måned i de seneste 10 år med 162,5 mm nedbør. Herefter var der mindre nedbør i juli og august måneder end i 2023, men samlet set kom der i perioden marts – august 2024 den næststørste nedbørsmængde i de seneste 10 år. Arter som Svaleklire, Krikand, Knarand og Dobbeltbekkasin, der er afhængige af våde skovmoser og enge, blev påvirket positivt af den megen nedbør, mens ynglesuccessen for arter som fx Hvepsevåge og Rødrygget Tornskade, der lever af insekter, omvendt blev påvirket negativt, da mængden af insekter generelt var lav i 2024 som følge af vejret. Med hensyn til fourageringsmulighederne i øvrigt tydede vores iagttagelser på, at 2024 var et

år med en under gennemsnitlig bestand af mus, mens der omvendt for krybdyr, som skovfirben, stålorm, snog og hugorm var tale om en over gennemsnitlig bestand.

I ynglesæsonen 2024 blev der ikke gennemført nævneværdige skovningsaktiviteter i Grib Skov, der kunne påvirke yngleresultaterne negativt. Forstyrrelserne i ynglesæsonen 2024 kom således primært fra den rekreative benyttelse af skoven i form af bl.a. orienteringsløb, ridning, hundeslæde- og mountainbikekørsel samt diverse natur- og oplevelsesture. De mange skovbrugere kan ikke undgå at påvirke natur og dyreliv negativt. Derfor er det vigtigt, at de eksisterende vilkår og rammer for benyttelse af skoven, der følger af naturbeskyttelseslovgivningen, bliver fulgt af skovens brugere. Det var imidlertid vores observation, at der også i ynglesæsonen 2024 var mange, der ikke overholdt de gældende regler for benyttelse af skoven. Omfanget heraf svarede til niveauet i de senere år og vedrørte dels etablering af – og kørsel på – ikke-autoriserede og dermed ulovlige MTB-spor, dels etablering af bål- og lejrpladser uden for de officielle pladser, som Naturstyrelsen har etableret, og dels luftning af hunde uden snor. Konsekvensen heraf er, at det er blevet stadigt mere vanskeligt for fuglene at finde uforstyrrede redeområder, og/eller fourageringsområder. Der er formentligt en udbredt mangel på kendskab til denne konsekvens og mere generelt til adfædsreglerne i Grib Skov i det hele taget. Det vil derfor være en gevinst for naturen og fuglene, hvis Naturstyrelsen sideløbende med prioriteringen af friluftaktiviteter også prioriterede initiativer til at sikre overholdelsen af reglerne for færdsel og ophold i naturen – fx i form af tydelig information om reglerne ved indgange til skoven, på hjemmeside, sociale medier og ved at skride ind over for de ulovlige aktiviteter.

2024 blev forventeligt den sidste ynglesæson inden indvielsen af naturnationalparken i 2025 og den begyndende overgang til urørt skov. I rapporten er på den baggrund gjort status over udviklingen for skovens ynglefugle fra starten på registreringerne i 2004 og frem til i dag – omfattende de 10 udpegningsarter og otte af de fokusarter, som indgår i registreringen i nærværende rapport for 2024. Samlet set indikerer registreringerne fra 2004 til 2024, at forøgelsen af skovens våde områder har haft en positiv effekt i forhold til bl.a. Krikand, Svaleklire, Dobbeltbekkasin og Lille Flagspætte, men også for mange andre fuglearter, der på grund af manglende data for hele perioden ikke indgår i denne status. Det gælder f.eks. Hvinand og Broget Fluesnapper. Omvendt tyder udviklingen i antallet af ynglepar for skovens forstyrrelsesfølsomme arter på, at den stigende anvendelse af skoven til rekreative formål har haft en negativ effekt på disse arter, der først og fremmest omfatter skovens rovfuglearter, idet der er blevet færre forstyrrelsesfrie områder, hvor de kan yngle. Herudover er især arealet af rødgran blevet reduceret i de seneste år på trods af, at Grib Skov allerede er domineret af løvtræsarter, og ikke mindst rene bøgeskove, som er meget fuglefattige. Alene i det kommende naturnationalparkområde er der planlagt en indledende reduktion af rødgran på næsten 20 pct. Det er en bekymrende udvikling, da rødgranarealerne er afgørende for såvel en række træfugle, der yngler i skoven, som for de standfuglearter, der både yngler og overvintrer i skoven. Det gælder bl.a. Sortspætte og Rødtoppet Fuglekonge.

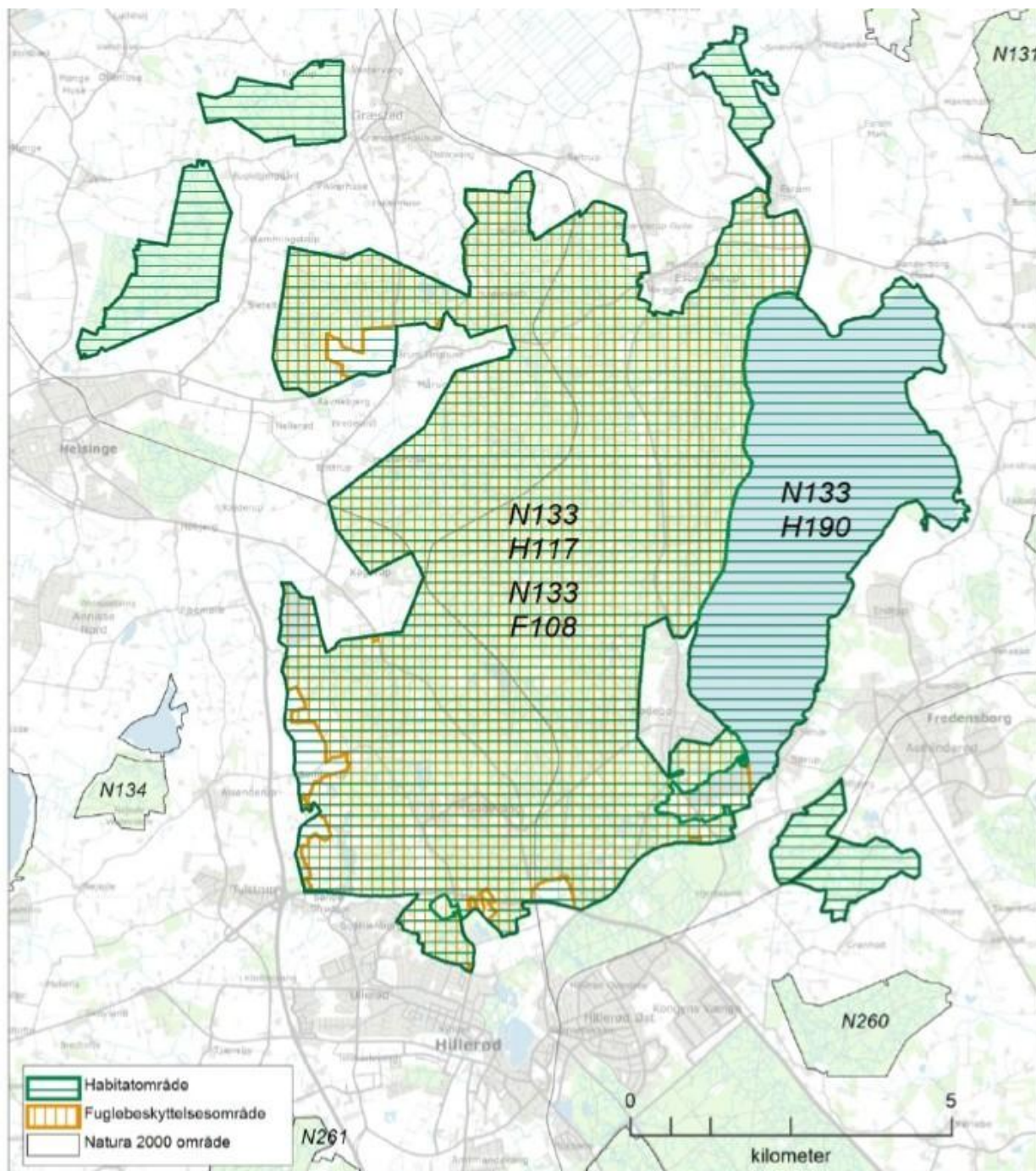
Endelig ses det, at udviklingen for arter som Hedelærke og Rødrygget Tornskade, hvor antallet af ynglepar umiddelbart er stabilt i perioden, faktisk dækker over en negativ tendens inden for de senere år – formentligt på grund af en øget tilgroning af deres foretrukne ynglebiotoper.

Herudover viser vores status over udviklingen, at der burde kunne være plads (territorier af en tilstrækkelig størrelse) til flere ynglepar af fx udpegningsarterne Hvepsevåge og Sortspætte i skoven, da antallet af disse to ynglefugle tidligere har været omtrent dobbelt så højt som i dag.

Indledning

Registrering og optælling af Grib Skovs fugle startede i 2004. Det er hermed 21. år i træk, at fuglene er optalt i Grib Skov. I år er der registreret 102 ynglefuglearter indenfor Fuglebeskyttelsesområdet F108 Grib Skov, og 48 af dem er registreret og behandlet i denne rapport.

Nedenfor ses afgrænsningen af Fuglebeskyttelsesområde F108 Grib Skov, hvor størstedelen af registreringerne er foregået.

Kortet viser afgrænsning af Natura 2000-område N133. Natura 2000-området består af habitatområde H117, H190 (vandret grøn skravering) og fuglebeskyttelsesområde F108 (lodret orange skravering).

Figur 1 Oversigt over Fuglebeskyttelsesområdet F108. Kilde: Natura 2000-basisanalyse 2022-2027. Revideret udgave. Grib Skov, Esrum Sø og Snævret Skov. - Miljøstyrelsen 2021.

Herudover er der i alle årene siden 2004 gennemført en tilsvarende registrering i Stenholt Vang, der er beliggende umiddelbart sydøst for fuglebeskyttelsesområdet F 108. Det skyldes, at Stenholt Vang er en integreret del af Grib Skov og har status som IBA-område (Important Bird Area).

Metode

Registreringen og optællingen af Grib Skovs fugle kører stadig videre efter samme metode, som har været brugt fra starten i 2004.

Der er i rapporten skelnet mellem **Bilag 1 udpegningsarter** under EU Natura 2000, **fokusarter**, som er blevet vurderet vigtige nøglearter i skoven, som vi udfører registrering af hvert år, og **øvrige arter**, som vi ikke årligt følger, men jævnligt udfører optælling af, samt fåtallige ynglefugle og arter, som er iagttaget i yngleperioden. Det vil sige, at vi har opdelt arterne i 4 forskellige kategorier.

Bilag 1 arter og fokusarter er optalt ensartet og efter samme metode gennem alle årene. Det vil sige, at hele skoven er målrettet gennemgået og som regel flere gange og på de strategisk rigtige tidspunkter af året i forhold til, hvornår det er lettest at registrere de enkelte ynglefugle.

For rovfuglenes vedkommende er alle reder så vidt muligt fundet og dermed registreret som sikre ynglepar. De øvrige Bilag 1 arter er registreret efter kriterierne for sikre, sandsynlige og mulige ynglefund ifølge den monitoringsvejledning, som DOF udarbejdede i forbindelse med Caretaker-projektet 2004-2013.

Andre udvalgte ynglefugle er ikke optalt målrettet, og derfor kan der være en vis usikkerhed i antal. Nogle af dem er registreret i forbindelse med andre registreringer. De talrige arter er vurderet ud fra optællinger i egnede habitater og er herefter bestandsvurderet i forhold til resten af skoven ved at gange antallet med lignende habitater i skoven.

Læsevejledning

Tallene – f.eks. 25-30 yp. (ynglepar) for Krikand. Første tal angiver, at der er 25 sikre eller sandsynlige ynglepar. Andet tal angiver, at der herudover er 5 mulige par, hvilket giver 30 ynglepar i alt.

Sikre og sandsynlige ynglepar baseres på sikre indikationer på yngel såsom territoriesang, parringsadfærd, rede og udføjne unger.

Mulige ynglepar baseres på fugles forekomst i et område i yngletiden, uden at der er fundet sandsynlige eller sikre indikationer på yngel såsom territoriesang, parringsadfærd, rede og udføjne unger.

Tal i parentes angiver yngleresultatet i 2023.

En beskrivelse af ynglesæsonen i 2024

Antallet af ynglepar i Grib Skov og parrenes ynglesucces afhænger af en lang række forskellige faktorer. Det gælder vejret, fourageringsmulighederne, forekomsten af egnede ynglelokaliteter i skoven for de enkelte arter og omfanget af forstyrrelser samt mere generelt fuglenes sundhedstilstand og fitness. Hertil kommer naturligvis for trækfuglenes vedkommende betydningen af de tilsvarende forhold i fuglenes vinterkvarterer og forholdene under trækket. I denne rapport er der

dog alene fokus på forhold, der vedrører fuglenes yngletid i Gribskov. Der er desuden i dette afsnit alene tale om en generel beskrivelse af ynglesæsonen, idet eventuelle specifikke forhold for den enkelte art behandles nedenfor i sammenhæng med resultaterne af registreringerne af de enkelte optalte arter.

Vejret i ynglesæsonen 2024

Vejret har betydning for ynglefuglenes muligheder for at fouragere og dermed skaffe føde nok til dem selv og deres kuld samt for at holde æg og unger tilstrækkeligt varme. I 2024 var det særligt den megen nedbør, der - navnlig for de ynglefugle, der lever af insekter – kunne være en udfordring, idet nedbøren påvirkede fuglenes muligheder for at fange tilstrækkeligt med insekter. Marts havde således 17 døgn med nedbør, april 19 og juni 18. Til gengæld var det relativt varmt for årstiden i 2024.

En sammenligning af vejret i marts til maj 2024 med vejret i samme måneder i årene 2015 til 2023¹ viser således følgende:

- Næsthøjeste middeltemperatur i marts og maj og tredjehøjeste middeltemperatur i april
- Frostdøgn i marts i nedre kvartil og i april nær median
- Tredjelaveste nedbørsmængde i marts, men samtidig næstflest døgn med regn
- Højeste nedbørsmængde i april og højeste antal døgn med nedbør i april
- Nedbørsmængde og antal nedbørsdøgn i maj under medianen.

Der var således i 2024 tale om en ynglesæson, der startede lunt, men med mange perioder med regn i marts, hvorefter regnen – også for så vidt angik nedbørsmængder - dominerede i april. I maj var vejret fortsat lunt, men også mere tørt. Det var dog kun en pause i regnen, for juni måned blev den vådeste juni i 10-årsperioden med 162,5 mm nedbør, hvilket faktisk var dobbelt så meget som i året med den næsthøjeste nedbørsmængde (2017), hvor der kom 83,2 mm. Herefter var der mindre nedbør i juli og august måneder end i 2023, men samlet set kom der i perioden marts – august 2024 næsten lige så meget nedbør som i den samme periode i 2023, hvor den største nedbørsmængde i 10-årsperioden blev målt. 441,1 mm i 2024 mod 473,7 mm i 2023. Til sammenligning kom der i 2022 kun 222 mm nedbør i perioden, og 2024 havde også i perioden marts til august den næststørste nedbørsmængde i 10-årsperioden.

Særlige forhold vedrørende fouragering

Med hensyn til fourageringsmulighederne tydede vores iagttagelser på, at 2024 var et år med en bestand af mus under gennemsnittet. Med hensyn til insekter blev der konstateret rigtig mange skovskarnbasser og et pænt antal humlebier, mens der var få andre store insekter som bl.a. blomsterbukke, træbukke med flere samt sommerfugle. Ligeledes var antallet af hvepse under middel. Krybdyr, som skovfirben, stålorm, snog og hugorm, blev til gengæld observeret over middel. Særligt mængden af mus har erfaringsmæssigt betydning for ynglesuccessen blandt skovens musvåger og ugler, mens de fleste småfugle som fx Rødrygget Tornskade og Broget Fluesnapper er afhængig af insekter, da selv frøspiserne føder deres unger op med insekter på grund af det høje indhold af proteiner.

---

¹ DMI: Vejrarkiv. – DMI (online).

Masser af dødt ved, som her i Hessemose-området, april 2024. Foto: Per Ekberg.

Forhold vedrørende naturtilstanden i Grib Skov

Grib Skov er med sine 5795 ha et af landets største skovområder og er beliggende på en stærkt kuperet nord-sydgående højderyg, dannet af et system af randmoræner i istiden. Imellem de langstrakte, grusede bakker ligger lavninger med moser. Grib Skov er domineret af løvtræer, der udgør 66 % af det træbevoksede areal på 4670 ha. Over halvdelen af løvskoven består af bøg, godt en fjerdedel af eg og resten af birk, el, ask og ær mv. Nåleskov dækker de resterende 34 % af det træbevoksede areal med rødgran som den dominerende nåletræsart. Herudover er 1125 ha (knap 20 %) ikke skovbevokset og består af moser, søer, enge, sletter og veje mv. ².

Skoven er en statskov under Naturstyrelsen Nordsjælland og har hidtil primært været drevet som produktionsskov - fra 2005 efter principperne for naturnær skovdrift. I juni 2020 besluttede et flertal i Folketinget, at ca. 1300 ha af skoven (godt 20 %) skulle omdannes til en indhegnet naturnationalpark med løsgående, tilflyttede kron dyr, stude og elge samt de nuværende arter af hårvildt, herunder dådyr, sika og rådyr, for herigennem at styrke biodiversiteten. Det konkrete arbejde med etablering af naturnationalparken, herunder opsætning af det 22 km. og 2,5 meter høje hegn med el-tråde på indersiden samt etableringen af nye P-pladser mv., er startet i september 2024, og naturnationalparken forventes indviet i foråret 2025. Desuden har et flertal i Folketinget besluttet at øge arealet af urørt skov i Danmark, hvilket for Grib Skov betyder, at stort set hele resten af skoven efter en overgangsfase på seks år vil blive udlagt til urørt skov. Der er således fortsat en vis kommerciel skovdrift med træproduktion til dels savværker, dels kraftvarme (flis).

---

² Naturstyrelsen: Driftsplan Gribskov. – Naturstyrelsen Nordsjælland (online; senest besøgt 27. oktober 2024).

Herudover foretages en lang række strukturfældninger mv. som forberedelse til naturnationalparken og den urørte skov. Her skal især peges på to udviklinger, der har betydning for ynglefuglene i Grib Skov. For det første er især arealet af rødgran blevet reduceret i de seneste år på trods af, at Grib Skov, som nævnt, allerede er domineret af løvtræsarter. Alene i det kommende naturnationalparkområde er der planlagt en indledende reduktion på næsten 20 pct. Det er en bekymrende udvikling, da rødgranområderne er afgørende for såvel en række træfugle, der yngler i skoven, som for de standfuglearter, der både yngler og overvintrer i skoven. Vores optællinger har således vist, at det er i de centrale dele af Grib Skov, hvor der i særdeleshed findes en mosaik af betydende arealer med nåletræ kombineret med arealer med løvtræ og moser mv., at der er et rigt fugleliv, mens fuglelivet i den vestlige og østlige del af skoven, hvor der er store arealer med ensaldrende, tæt og mørk bøgeskov, er væsentligt mere beskedent. Det er i forlængelse heraf en central pointe, at det ikke er selve renafdriften af nåletræsarealer, der har været problematisk, da de renafdrevne arealer i en efterfølgende periode har skabt gode yngle- og/eller fourageringsområder for en række fuglearter som fx Sortspætte, Vendehals og Rødrygget Tornskade. Det er derimod konverteringen af nåletræsarealer til andre formål, der er problemet, da mængden af rødgran i de forskellige aldersklasser dermed bliver mindre. For det andet har de senere års etablering af mere lysåbne skovområder – fx ung egeskov med forholdsvis lav græsvegetation i bunden – skabt nye ynglemuligheder for arter som Skovpiber.

2024 er, som nævnt, den sidste ynglesæson inden indvielsen af naturnationalparken. Overgangen til urørt skov og naturnationalpark udgør en oplagt anledning til at gøre status over udviklingen for skovens ynglefugle fra starten på registreringerne i 2004 og frem til i dag set i lyset af bl.a. den hidtidige og nuværende naturtilstand. De 10 udpegningsarter og otte af de fokusarter, som indgår i registreringen i nærværende rapport for 2024, har stort set været optalt efter samme metode siden 2004, hvilket gør en sådan status mulig. For at forsøge at tage højde for tilfældige bestandsudsving mellem de enkelte år, er de antal ynglepar, der anvendes i det følgende et gennemsnit af henholdsvis de første tre års registreringer og af registreringerne fra 2022 til 2024.

Tabel 1. Udvikling af antal ynglepar 2004 – 2024 for 18 fuglearter i Grib Skov

Art				Gennemsnit			Gennemsnit		Udvikling i antal ynglepar 2004-06 til 2022-24
	2004	2005	2006	2004-07	2022	2023	2024	2022-24	
Plettet Rørvagtel	0	0	0	0	0	0	0	0,0	0,0
Fiskeørn	0	0	0	0	3	2	2	2,3	2,3
Hvepsevåge	12	15	11	12,7	7	7	8	7,3	-5,3
Rørhøg	1	0	0	0,3	1	1	0	0,7	0,3
Havørn	0	0	0	0,0	1	2	1	1,3	1,3
Rød Glente	0	0	0	0,0	5	2	1	2,7	2,7
Sortspætte	15	17	15	15,7	9	10	7	8,7	-7,0
Isfugl	0	1	2	1,0	2	0	1	1,0	0,0
Rødrygget Tornskade ¹	63	77	84	90,0	98	101	95	98,0	8,0
Hedelærke	0	1	0	0,3	7	0	0	2,3	2,0
Krikand	0	1	1	0,7	24	16	25	21,7	21,0
Dobbelt Bekkasin	6	5	4	5,0	2	3	11	5,3	0,3
Svaleklire	15	17	17	16,3	13	21	26	20,0	3,7
Duehøg ²			6	13,3	11	11	10	10,7	-2,7
Musvåge ³			52	58,3	34	65	38	45,7	-12,7
Vendehals	0	0	0	0	7	8	3	6,0	6,0
Lille Flagspætte	2	3	6	3,7	16	12	14	14,0	10,3
Rødtoppet Fuglekonge	0	3	11	4,7	42	23	30	31,7	27,0

Note 1. Arten er med sikkerhed underrapporteret de første år - 2004-2006. Der er derfor regnet med 90 ynglepar pr. år, hvilket er mere retvisende.

Note 2. Duehøg er først optalt fra 2006. Derfor er tal for 2007 (14 par) og 2008 (20 par) medtaget i stedet.

Note 3. Musvåge er først optalt fra 2006. Derfor er tal for 2007 (57 par) og 2008 (66 par) medtaget i stedet.

Kilde: Caretakergruppe Grib Skovs registreringer af ynglefugle 2004 – 2024.

Som det fremgår af tabel 1, er der forskel på, hvordan udviklingen i denne 21-årsperiode har været for de enkelte fuglearter.

Fire arter, der har ynglet i skoven i hele perioden, har haft fremgang. Det gælder Krikand, Svaleklire, Lille Flagspætte og Rødtoppet Fuglekonge. Fugle, der, som Krikand, Svaleklire og Lille Flagspætte, er knyttet til skovens søer, ellesumpe og moser mv., har set over perioden draget nytte af etableringen af flere våde områder i skoven, der er skabt gennem lukning af drængrøfter mv. I 1990'erne udgjorde vådområder således kun 3 % af skovens areal, mens det i 2020 udgjorde 10 %³ Etableringen af flere våde områder i skoven er dog udfordret af, at grundvandsstanden er faldet med mere end 5 meter siden 1970'erne, hvilket på trods af de lukkede dræn har gjort moseområderne mere tørre og i forlængelse heraf medført en øget tilgroning. Rødtoppet Fuglekonge er generelt i fremgang som ynglefugl i Danmark⁴, hvilket måske også har smittet af på bestanden i Grib Skov. Artens foretrukne biotop er rødgrankulturer, og Rødtoppet Fuglekonge er derfor afhængig af, at der fortsat er betydende områder med rødgrankulturer i skoven.

Hertil kommer fire arter, der i løbet af perioden er kommet til som fåtallige ynglefugle i skoven. Det drejer sig om Fiskeørn, Havørn, Rød Glente og Vendehals. I forbindelse med Fiskeørns og Havørns etablering som ynglefugle i Grib Skov blev der gennemført særlige foranstaltninger for at fremme etableringen af disse to arter. Fuglenes første yngleområder blev således forsøgt friholdt for publikum i henholdsvis yngleperioden og hele året. Der blev desuden på egnede lokaliteter topkappet nåletræ med henblik på at sikre egnede redetræer til Fiskeørn. Dette har formentligt bidraget positivt til, at disse to store rovfugle har etableret sig i skoven, dog på et fåtalligt niveau med et til to ynglepar. Dette skal for Havørn ses i forhold til den generelle positive bestandsudvikling på landsplan, hvor der i 2023 var 151 ynglepar i Danmark⁵. Rød Glente har i perioden forøget antallet af ynglepar på landsplan til skønnet 300-350 par i 2022⁶. De ynglende par af Rød Glente i skoven kan ses som en naturlig følge af denne generelle positive bestandsudvikling. Bestanden i Grib Skov har dog – uanset den generelle fremgang på landsplan – været i tilbagegang de seneste år. Endelig har antallet af ynglende Vendehals varieret meget gennem perioden. Der har typisk været få ynglepar bortset fra i 2022 og 2023, der var exceptionelt gode ynglesæsoner for Vendehals i Grib Skov. Vendehals yngler i åben skov og foretrækker lokaliteter med spredte træer og åbne, tørre områder. Arten har således haft fordel af etableringen af flere lysåbne områder i skoven. Disse områder er dog under forandring på grund af tilgroning, jf. nedenfor.

For Plettet Rørvagtel, Rørhøg, Isfugl, Dobbeltbikkasin, Hedelærke og Rødrygget Tornskade har der været et stort set uændret antal ynglepar fra 2004 til 2024. Der har dog været en forskelligartet udvikling inden for denne periode for de seks arter. Særligt for Plettet Rørvagtel gælder, at den er en udpegningsart i Grib Skov, men at den ikke i noget år siden 2004 har formået at etablere sig som ynglefugl i området. Rørhøg og Isfugl har begge gennem hele perioden været meget fåtallige ynglefugle med typisk henholdsvis nul til et og nul til tre ynglepar pr. år. Dobbeltbikkasin har haft en bestandsfremgang i perioden til 10 par i 2014, hvorefter bestanden dog faldt helt ned til to par i 2022. Siden har den været stigende til hele 11 ynglepar i 2024. Hedelærke har også været inde i en positiv bestandsudvikling i skoven, der foreløbigt kulminerede i 2022 med 7 ynglepar. Siden har Hedelærke imidlertid slet ikke ynglet i skoven. Rødrygget Tornskade har ligeledes efter en periode, hvor arten var i fremgang og nåede op på 146 ynglepar (2017), været i tilbagegang som ynglefugl i skoven. Den helt store udfordring for Hedelærke og Rødrygget Tornskade samt i

---

³ Naturstyrelsen 2022: Naturnationalpark Gribskov. Væsentlighedsvurdering. - Naturstyrelsen (online).

⁴ Dansk Ornitologisk Forening: Danmarksfugle/art/13150. - DOF (online).

⁵ Dansk Ornitologisk Forening: Danmarksfugle/art/02430. - DOF (online).

⁶ Dansk Ornitologisk Forening: Danmarksfugle/art/02390. - DOF (online).

øvrigt generelt for en del andre fuglearter, er tilgroningen af de tørre lysåbne områder i skoven, herunder skovrydninger og enge mv. Vegetationen bliver højere og tættere end tidligere, selvom der mange steder i skoven er udsat kvæg og heste til at holde opvæksten nede. Det skyldes formentligt bl.a., at mere luftbåret kvælstof kombineret med et mildere klima giver gode vækstvilkår for navnlig birk, ørnebregner og bjerg-rørhvene. Hertil kommer, at der ikke længere etableres nye lysåbne områder i forbindelse med træproduktionen (renafdrifter).

Endelig har der i perioden været en nedgang i antallet af ynglende Hvepsevåge, Duehøg, Musvåge og Sortspætte. De fire arter har forskellig levevis, men har det tilfælles, at de er større fuglearter. Arter med større kropsvægt har generelt større flugtafstand, fordi tungere fugle skal bruge mere tid på at komme op i fart, hvilket er en medvirkende årsag til, at disse arter typisk har større sikkerhedsafstand end mindre arter. Blandt andet derfor bliver sådanne arter mere følsomme over for forstyrrelser – selv om der kan være artsmæssige og individuelle forskelle i graden af skyhed. Øget skyhed – flugtafstand – er omkostningsfuldt for den enkelte fugl, da det enten indskrænker, hvor og hvornår på døgnet den kan være aktiv, eller medfører, at fuglen fra tid til anden må flytte sig på grund af opdukkende forstyrrelser. Sky arter vil derfor have vanskeligt ved at yngle i områder med hyppig menneskelig forstyrrelse⁷. Det er derfor nærliggende at se især tilbagegangen i antallet af de tre rovfuglearter, som et - i hvert fald delvist - udtryk for et stigende publikumspres i Grib Skov med deraf følgende færre forstyrrelsesfrie områder. Gennem perioden har anvendelsen af skoven til rekreative aktiviteter således været stadig stigende og nåede et højdepunkt under Covid 19-pandemien. Et niveau, der i vidt omfang synes fastholdt efter pandemien. En indikation på en sådan mulig sammenhæng mellem antal ynglepar og forstyrrelser er, at der i de dele af skoven, hvor der er et særligt stort publikumstryk, kun er få eller ingen ynglende rovfugle tilbage. Det gælder fx det forholdsvist store område fra P-pladsen ved Enghavehus til Store Gribssø, hvor der tidligere fandtes en del rovfuglereder med Musvåge, Duehøg og Hvepsevåge. Disse reder er stort set ikke aktive længere. På tilsvarende vis ses det, at Rød Glente, Rørhøg og Havørn er fåtallige ynglefugle i skoven, selv om arterne på landsplan er i fremgang. Særligt for Sortspætten kan det også gøre sig gældende, at arten er påvirket af den ovenfor nævnte reduktion af skovens nåletræsarealer, der udgør dens foretrukne fourageringsområder.

Samlet set indikerer registreringerne fra 2004 til 2024 af de 18 ynglefuglearter, at forøgelsen af skovens våde områder har haft en positiv effekt i forhold til bl.a. Krikand, Svaleklire, Lille Flagspætte og Dobbeltbekkasin, men også for mange andre fuglearter, der på grund af manglende data for hele perioden ikke indgår i denne status over udviklingen i antal ynglepar. Det gælder f.eks. Hvinand og Broget Fluesnapper. Omvendt tyder udviklingen i ynglepar af skovens forstyrrelsesfølsomme arter på, at den stigende anvendelse af skoven til rekreative formål har haft en negativ effekt på disse arter, der først og fremmest omfatter skovens rovfuglearter, idet der er blevet færre forstyrrelsesfrie områder, hvor de kan yngle. Endvidere ses det af tabel 1, at der er historisk belæg for, at der burde kunne være plads – territorier af en tilstrækkelig størrelse - til flere ynglepar af fx udpegningsarterne Hvepsevåge og Sortspætte i skoven, da antallet af disse to ynglefugle tidligere har været omtrent dobbelt så højt som i 2022-24. Dette kunne indikere, at den økologiske bæreevne for disse arter er blevet forringet. Fx ved at deres fødesøgning forstyrres, hvormed deres evne til at udnytte landskabets bytteressourcer forringes⁸. Endelig ses det, at udviklingen for arter som Hedelærke og Rødrygget Tornskade, hvor antallet af ynglepar ud fra tabel 1

---

⁷ Sunde, P. 2023: Bestandseffekter af menneskelige forstyrrelser af rovfugle. – Dansk Orn. Foren. Tidsskr. 117: 148-153

⁸ Sunde, P. 2023: Bestandseffekter af menneskelige forstyrrelser af rovfugle. – Dansk Orn. Foren. Tidsskr. 117: 148-153

umiddelbart er stabilt, faktisk dækker over en negativ tendens inden for de senere år – formentligt på grund af en øget tilgroning af deres foretrukne ynglebiotoper.

Til næste ynglesæson – 2025 – åbner naturnationalparken. Det bliver interessant at følge udviklingen og dels registrere de mulige effekter heraf for ynglefuglene i selve naturnationalparkområdet, der i et fuglemæssigt perspektiv er kernelandet i Grib Skov, dels de afledte effekter som etableringen af naturnationalparken, og hvad dermed følger, måtte få på ynglefuglene i den øvrige del af Grib Skov.

Mange områder i skoven er ensaldrende ung mørk bøgemark, en fuglemæssig ørken. Foto: Per Ekberg.

Forstyrrelser som følge af skovning

I ynglesæsonen 2024 blev der ikke gennemført nævneværdige skovningsaktiviteter i Grib Skov. I forlængelse heraf var det positivt, at de omfattende og forstyrrende rydninger og knusninger i forbindelse med etablering af de 22 km hegn og de nye større parkeringspladser til naturnationalparken først blev igangsat efter ynglesæsonen 2024 og således ikke har haft indflydelse på yngleresultaterne.

Forstyrrelser som følge af publikumsaktiviteter

Grib Skov er kendetegnet ved, at den benyttes af mange mennesker til såvel organiserede som uorganiserede friluftaktiviteter såsom orienteringsløb, ridning, hundeslæde- og

mountainbikekørsel samt diverse natur- og oplevelsesture. De mange skovbrugere medfører i sig selv uundgåeligt et pres på naturen⁹.

Derfor er det vigtigt, at de eksisterende vilkår og rammer for benyttelse af skoven, der følger af naturbeskyttelseslovgivningen, bliver fulgt af skovens brugere. Så den negative påvirkning af natur og dyreliv begrænses. Det var imidlertid vores observation, at der også i ynglesæsonen 2024 var mange, der ikke overholdt de gældende regler for benyttelse af skoven. Omfanget heraf svarede til niveauet i de senere år og vedrørte dels etablering af – og kørsel på – ikke-autoriserede og dermed ulovlige MTB-spor, dels etablering af bål- og lejrpladser uden for de officielle pladser, som Naturstyrelsen har etableret, og dels luftning af hunde uden snor. Konsekvensen heraf er, at det er blevet stadig mere vanskeligt for fuglene at finde uforstyrrede redeområder, og/eller fougageringsområder.

Det er i forlængelse heraf vores opfattelse, at en ikke ubetydelig del af de MTB-kørere og vildmarksturister m.fl., der overtræder reglerne for færdsel og ophold i skoven, formentligt ikke er bekendt med disse regler eller med konsekvenserne for dyrelivet. Eksempelvis er opfattelsen i visse MTB-kredse tilsyneladende, at der i Gribskov er adgang til fri leg for MTB-kørere¹⁰. Samtidig gør Naturstyrelsen en aktiv indsats for at fremme friluftaktiviteter i skoven, mens det omvendt kræver en mere opsøgende indsats at finde information om, hvad man ikke må som skovgæst – ud over at have løs hund og køre i bil¹¹. Det vil derfor være en gevinst for naturen og fuglene, hvis Naturstyrelsen sideløbende med prioriteringen af friluftaktiviteterne også prioriterede initiativer til at sikre overholdelsen af reglerne for færdsel og ophold i naturen – fx i form af tydelig information om reglerne ved indgange til skoven, på hjemmeside, sociale medier og ved at skride ind over for de ulovlige aktiviteter.

Udover de nævnte uorganiserede aktiviteter godkendte Naturstyrelsen i ynglesæsonen 2024 afholdelsen af flere større organiserede aktiviteter i skoven. Som led i registreringen af ynglefugle bemærkede vi følgende større arrangementer i Grib Skov:

- 17. januar – 10. april 2024: FIF Hillerød Orientering havde opstillet faste o-løbsposter til Frit Løb.
- 14. april 2024: Dirty Sunday – Gravelbikeløb med 4 klasser på 82 eller 132 km i Grib Skov og omegn.
- 21. april 2024: FIF Hillerød Orienterings Kristi Himmelfartsløb.
- 9. maj 2024: Danmarksmesterskab i ultralang orientering 2024.
- 1. juni 2024: MTB Hotcup 2024, 3. afdeling.

For en god ordens skyld skal det afslutningsvist bemærkes, at vi er opmærksomme på, at vi principielt set også selv kan risikere at forstyrre i forbindelse med vores registreringer af ynglefuglene. Registreringerne tilrettelægges og gennemføres derfor, så denne risiko bliver mindst mulig, og dermed forhåbentligt opvejes af, at den viden vi indsamler og formidler om ynglefuglene er med til at beskytte dem i et større perspektiv.

---

⁹ For en nærmere beskrivelse af forstyrrelsernes karakter og betydning se fx Ekberg, P., H. Høigaard & L. Ekberg 2023: Grib Skov - Ynglefugle 2023. – Dansk Ornitologisk Forening Nordsjælland (online).

¹⁰ Liesk, M. 2024: Fri leg i naturen, men hvem passer på den? - Sjællandske Medier, debatindlæg 10. marts 2024.

¹¹ Naturstyrelsen 2024: Naturstyrelsens hjemmeside. - <https://naturstyrelsen.dk> (online – senest set 28. oktober 2024).

Resultat for året 2024

Nedenstående tal fra 2024 er lagt ind på DOFbasen under IBA-tællinger og bearbejdede ynglefugle for lokaliteten.

EU Natura 2000, Bilag 1 arter i 2024.

Plettet Rørvagtel: 0-0 yp. (0-0)

Ingen observationer af denne art i år. Medtages her, fordi det er en af udpegningsarterne.

Fra 2004- 2024 er Plettet rørvagtel hørt synge på følgende lokaliteter:

April 2004: Stenholt Mølleeng

Juni 2005: Solbjerg Engsø

April 2008: Strødam Engsø

April 2011: Strødam Engsø

Fiskeørn: 2-2 yp. (2-2)

I 2024 har vi haft to ynglepar med succes i Grib Skov caretakerområdet, og begge par har været i kendte reder.

Vandmosen, Grib Skov.

Der har fortsat været webcam på reden, hvilket hjælper til at give meget præcise data om hele ynglesæsonen. Det er Naturstyrelsen med økonomisk hjælp fra Nationalpark Kongernes Nordsjælland, som står for driften af kameraet.

Naturstyrelsen har på grund af klage (fra redekoordinator i samarbejde med to fra Dansk Ornitologisk Forening og en repræsentant fra Danmarks Naturfredningsforening) til Miljøstyrelsen genindført forbud mod at færdes i redeområdet, sådan som det tidligere har fungeret.

Samarbejdet mellem redekoordinatoren og Naturstyrelsen er genoptaget og efter et fællesmøde i området har Naturstyrelsen med meget stor succes etableret en naturlig barriere af væltede træer med kvas hele vejen rundt om området, så det ikke er så let at forcere, og man ikke uforvarende kommer ind. Skiltningen rundt om området er også forbedret.

Det har gjort, at fiskeørnene har fået en rolig start på ynglesæsonen, og der var kurtisering, parring og æglægning som sædvanligt.

I år har fiskeørnene til gengæld været meget forstyrrede stort set dagligt af indtrængende fiskeørne, som indimellem er landet på reden. De har således haft travlt med at forsvare deres territorium hele sæsonen igennem.

Hunnen ankom endnu engang før hannen. Hun ankom d. 3. april, og hannen d. 4. april.

Tre æg blev lagt hhv. d. 20., 23. og 27. april, og om det er de gentagne forstyrrelser af de fremmede fiskeørne, som er årsag til, at kun to æg er klækket, er en mulighed i og med, at de uforvarende kan have skadet det ene æg.

Æggene klækkede hhv. 29. maj og 2. juni. Første æg efter 39 dage, hvor normalen er 36-37 dage, hvilket kan tyde på, at det er det først lagte æg, som er gået til, og det er blevet liggende i reden langt ind i juli måned.

Ud over forstyrrelserne fra fremmede fiskeørne har vi også kunne konstatere flere natlige forstyrrelser fra natuglen og et enkelt besøg af mår, som straks blev jaget på porten.

Endnu en stor overraskelse var, at der lige pludselig stod en tredje unge i reden d. 19. august. Det er første gang i Vandmosen, men fra andre steder kender man til, at unge fiskeørne besøger fremmede reder. Den fik lov at stå uantastet i reden til den selv kort efter forlod området.

Fiskeørneungerne fløj første gang hhv. d. 20. juli og 25. juli, hvilket er helt normalt.

Hele familien er forblevet i området usædvanligt længe – selv hunnen har ikke fundet anledning til at trække tidligt, som hun ellers plejer og var der til slutningen af august.

Hannen og ungerne er sidst set i redeområdet d. 12. september, og det er det seneste tidspunkt de er trukket på, siden de startede med at yngle i 2011.

Strødam reservatet

Strødam reservatet er et område inden for Natura 2000 Grib Skov. Området er lukket for offentlighed, men reden ses fra Pøleåstien (en offentlig sti på den anden side af Strødam Eng sø), hvor der er ca. 850 m ind til reden, og der er træer hele vejen rundt, som besværliggør observationer i selve redeområdet. Derfor er der ikke så præcise data for denne rede.

Der har tidligere år været lidt aktivitet og redebygning i et af de nu tre topkappede træer i reservatet, men uden at det er blevet til noget og parret/parrerne er forsvundet hurtigt.

Men i år ankom et par ubemærket i starten af april, så den nøjagtige dato kendes ikke. De klargjorde reden, parrede sig og d. 7. juni sås første gang fodring af en unge.

D. 26. juni kunne det for første gang med sikkerhed konstateres, at der var to unger i reden.

Reden ligger et par hundrede meter fra Strødam Eng sø, hvor der hele ynglesæsonen igennem har været op til 7 havørne – både unge og gamle.

Fiskeørnene har haft travlt med at forsvare territoriet og reagerede meget aggressivt overfor havørnene, hvis de fløj ind mod reden, og de blev straks vist ud igen. Det var især de gamle havørne, de reagerede voldsomt på.

Af den årsag fiskede hannen heller ikke meget i Strødam Eng sø, men fløj altid bagom redeområdet og søen i ly af skoven for at snige sig udenom og flyve mod Alsønderup Eng sø/Arresø og kom samme vej tilbage med fisk.

På trods af de mange havørne lykkedes det at få to fine unger på vingerne, og de var også alle fire i området langt ind i august.

Det er vanskeligt at konstatere præcist, hvornår de forlod området, da Strødam området også er rastested for trækkende fiskeørne, og der derfor blev set mange fiskeørne derude fra midten af august og fiskeørnene ikke opholdt sig meget i reden længere.

I alt er 22 fiskeørneunger kommet på vingerne, siden de begyndte at yngle i Natura 2000 område Grib Skov i 2011.

Hvæpsevåge på rede med store unger, Grib Skov, august 2024. Foto: Per Ekberg.

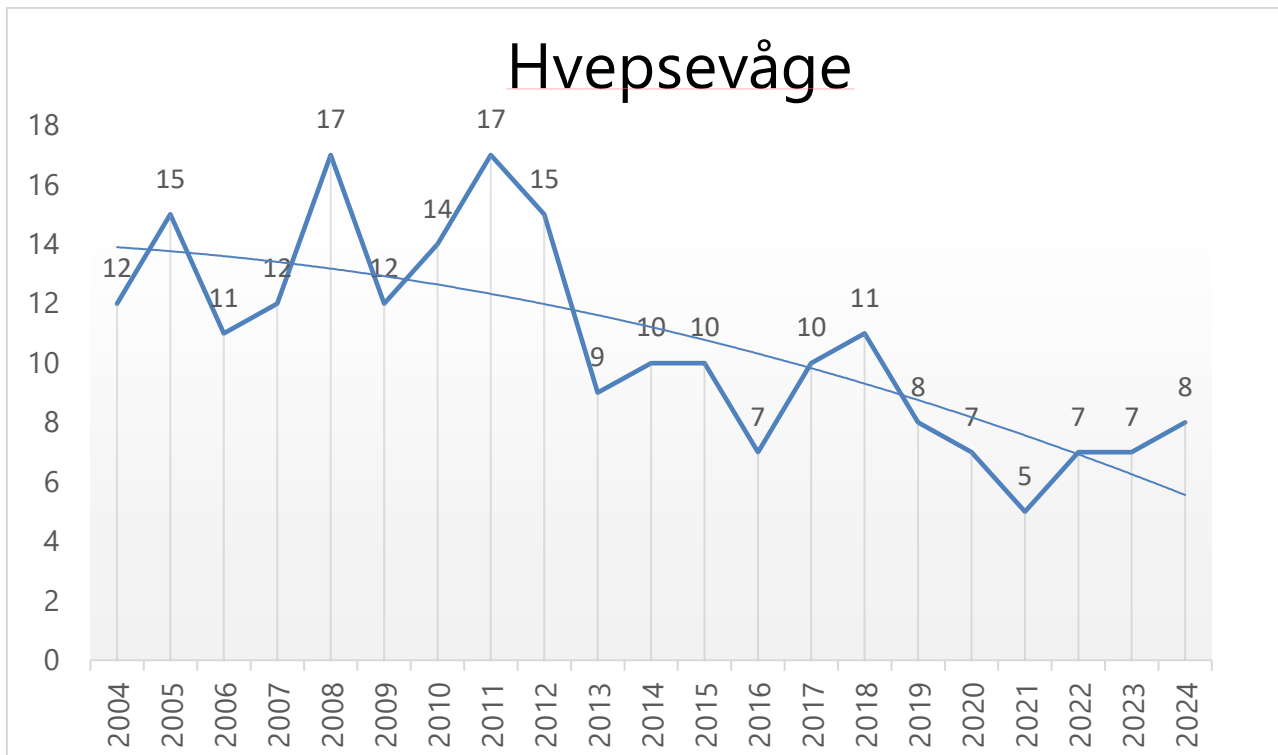
Hvæpsevåge: 8-10 yp. (7-9)

Fra 2004 og frem til 2012 har bestanden ligget mellem 11-17 par, som giver et gennemsnit på 13,9 par. Fra 2013-2024 er bestanden faldet til et gennemsnit på 8,3 par. De sidste 5 år har bestanden tilsyneladende stabiliseret sig, men på et lavere niveau med et gennemsnit på 6,8 par, se fig. 2.

Trods en våd sommer, har det været en succesfuld ynglesæson for hvæpsevågen. Det er i år lykkedes at registrere 8 beboede hvæpsevågereder. I seks af rederne har der været 2 flyvefærdige unger. I to reder er der ikke set unger, men rederne har på et tidspunkt været aktive.

Desuden har der været hvæpsevåger i to andre områder, og her kunne der være mulige ynglepar. Tidsmæssigt har yngleforløbet ligget inden for normalen, dvs. med store unger, dog ikke flyvefærdige, i reden omkring 10. august.

Umiddelbart har vi ikke set særligt mange insekter og hvæpse i skoven i år. Humlebier er måske en af de få undtagelser, de er set i pæne antal. Vi har under nogle af rederne fundet døde frøer, som er tabt/faldet ned fra rederne. Det beviser at hvæpsevågerne i kølige og regnfulde somre lever af blandt andet frøer.

Figur 2 Bestandsudvikling hos Hæpsevåge 2004-2024

Rørhøg: 0-1 yp. (1-1)

Et muligt ynglepar ved Strødam Engsø- området. Derudover er enkelte fugle set på et par lokaliteter indenfor området. Men der er ikke set et par, som har gjort yngleforsøg i hele det store område.

Havørn: 1-1 yp. (2-2)

Parret, som har ynglet i den nordøstlige del af skoven med succes siden 2015 og til og med 2023, er nu forsvundet fra skoven. Parret fik i den periode 12 unger på vingerne.

Det nye par, som ynglede første gang i 2023, har bygget den næsten nedfaldne rede fra sidste år op igen. De har igen fået to unger på vingerne, selvom reden stort set er faldet ned endnu en gang.

Igennem forårs- og sommerperioden er der igen i år observeret et par havørne, som har forsøgt at finde et ynglested i den sydlige og midterste del af skoven, men reden er foreløbig ikke lokaliseret.

Rød Glente: 1-1 yp. (2-4)

I år er det kun lykkedes at finde et par glenter i skoven. Det er en stor nedgang de seneste år. Parret fik desværre ikke unger på vingerne. Et besøg ved redestedet i juli viste, at reden var blevet præderet, da fjerene fra minimum en unge lå under reden, og der var ingen voksne glenter i området. Fjerene, som lå under reden, var afbidt i skafterne, så det har været et pattedyr, ræv eller

mår, der har været på spil. Parret har ynglet i samme område siden 2020, hvor de har brugt henholdsvis en musvåge- og hvepsevågerede.

I den nordlige del af skoven er et til to par jævnligt set i hele yngletiden, men reder er ikke fundet. De yngler sandsynligvis udenfor skoven i nogle mindre trægrupper.

Sortspætte: 7-9 yp. (10-12)

Der blev i 2024 fundet syv sikre ynglepar, hvilket er en nedgang på tre par i forhold til 2023. For alle syv par gælder, at reden blev fundet, og at yngleforløbet blev fulgt. Endvidere blev der i løbet af yngleperioden observeret sortspættepar i yderligere to områder i skoven. Disse fugle udviste imidlertid ikke typisk yngleadfærd, og der blev ikke fundet reder eller set udflyjende unger. De er derfor alene registreret som mulige ynglepar. Det vil sige, at det i ynglesæsonen 2024 i alt blev til syv sikre og to mulige ynglepar, se fig. 3. Herudover blev der gennem hele ynglesæsonen observeret enlige fugle, primært hanner, der var territoriehævende, men i øvrigt ikke udviste yngleadfærd.

Alene to ud af de syv par havde ynglesucces og fik minimum tre unger, heraf to hunner, på vingerne. Det første kuld fløj ud den 21. maj, mens det andet kuld forlod reden omkring den 27. maj.

Sortspætte ved rede i død bøg, Grib Skov, maj 2024. Foto: Per Ekberg

Mediandatoen for start på æglægningen var i år den 10. april, hvilket svarede til startdatoen i de foregående år. For de resterende fem par mislykkedes yngleforsøget. Det vil sige, at 71 % af yngleparrene ikke fik ynglesucces. I 2019 var det tilsvarende tal 20 %. I 2020 25 %, i 2021 42 %, i 2022 33 % og i 2023 40 %.

Der ses således en tendens til, at andelen af mislykkede yngleforsøg har været stigende i denne seksårsperiode, og at andelen af mislykkede yngleforsøg i 2024 var exceptionel høj. Dette kombineret med faldet i antallet af ynglepar, der ellers var på vej tilbage til det tidligere stabile niveau på 10 ynglepar, giver anledning til bekymring for populationen. Ikke mindst da en tilsvarende udvikling blev observeret i andre sortspættepopulationer i Nordsjælland i 2024, herunder i Tisvilde-/Asserboområdet¹². Hvis den observerede adfærd videreføres i de kommende ynglesæsoner, må situationen for sortspættepopulationen i Nordsjælland betegnes som kritisk.

Det er ikke muligt med sikkerhed at angive årsagen til denne nedgang, men der er utvivlsomt flere faktorer, der gør sig gældende. I såvel 2021 som 2022 var det vores vurdering, at forstyrrelser som følge af skovning nær rederne i yngletiden kunne være årsagen til en stor del af de mislykkede yngleforsøg. I 2023 tydede vores observationer på, at prædation og infertilitet kunne være primære årsager. I 2024 var prædation en mulig forklaring på et til to af de mislykkede yngleforsøg. I særdeleshed i forhold til et par, der ynglede i en død bøg, hvor reden kun var 9 meter over jorden, hvilket muliggjorde skovmårens prædation på ungerne¹³.

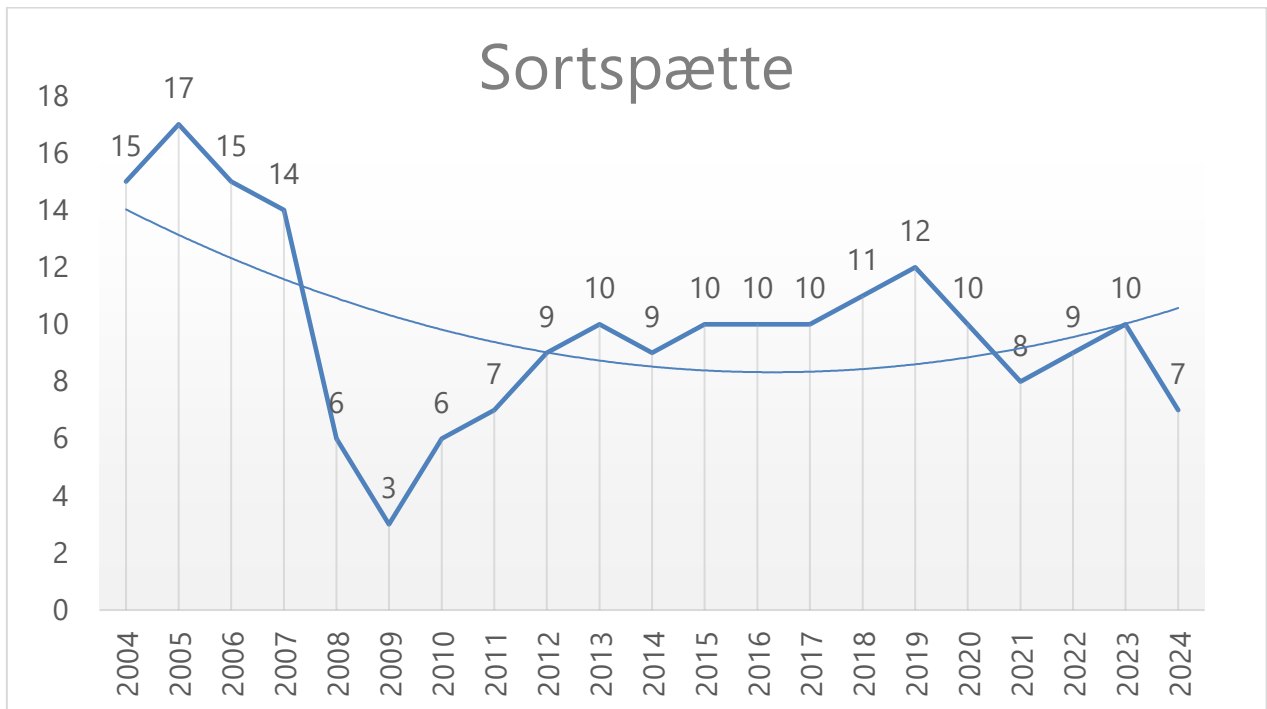
For de øvrige var der ingen umiddelbart identificerbare årsager, men parrene udviste alle en udpræget urolig og stresset adfærd med megen hævde af territorium i form af trommen og kald gennem hele ynglesæsonen, mens de egentlige yngleforløb for disse par tilsyneladende stoppede allerede inden æglægningen. En mulig hypotese kunne dog være, at den samlede effekt af forstyrrelser, prædation og infertilitet, der siden 2021 har resulteret i en lav ungeproduktion og eventuelt også har ført til mulig indavl, i 2024 har manifesteret sig i den observerede adfærd. Herudover er det vanskeligt for sortspætterne, der ikke gerne flyver ud over åbent land og by, at kunne udveksle med sortspætter i de øvrige skove i Nordsjælland, fordi der mangler egnede naturkorridorer mellem skovområderne.

Med hensyn til valg af redetræer ynglede seks par i bøgetræer, heraf to par i døde bøge, og et par i en død rødgran. Seks ud af de syv par udmejslede nye reder.

---

¹² Johansen, B. T. 2024: Status for sortspættebestanden 2024 i syv skove i Nordsjælland. – Netfugl.dk (online).

¹³ Højgaard, H. & P. Ekberg 2021: Sortspætten i Gribskov – ynglepar og redetræer. – Dansk Orn. Foren. Tidsskr. 115: 237-252.

Figur 3 Bestandsudvikling hos Sortspætte 2004-2024

Sortspætte mejsler redehul ud i død rødgran, Grib Skov, marts 2024. Foto: Per Ekberg

Isfugl: 1-2 yp. (0-3)

Isfuglen har altid haft svært ved at etablere en fast bestand i Grib Skov-området. I år blev et ynglepar registreret i skoven ved Strødam, som det eneste sikre ynglepar i 2024. Derudover et muligt ynglepar i den sydlige del af Esrum Sø.

Isfuglen dukker op på nye steder hvert år og har sjældent nogle faste områder, som den yngler i.

Rødrygget Tornskade: 95-98 yp. (101-103)

De første fugle ankom første uge i maj, og den massive ankomst kom som vanligt i månedsskiftet maj/juni. Succesraten for arten har været den ringeste, siden vi startede registreringerne i 2003. Parrene har fået færre unger end tidligere set. Ydermere har flere nyankomne par, efter kort tid på lokaliteten, forladt deres territorie. Det er altid svært at finde en årsag til en god eller dårlig ynglesæson. Der er observeret langt færre store insekter i år end tidligere. Derudover spiller flere andre faktorer ind. Tilgroning af yngleområderne, ringe fødetilgang. Den meget våde juni med 162 mm regn kan også have påvirket den ringe ynglesucces.

Men mere generelt er årsagerne til denne tilbagegang netop, som vi beskrev det sidste år:

De sidste 3 år har bestanden ligget på omkring 100 par, men har siden 2015 generelt været faldende, se fig. 4.

Vores observationer gennem årene viser, at tilgroningen af rydninger går stadig hurtigere, og at vegetationen bliver højere og tættere end tidligere, formentlig på grund af mere luftbåret kvælstof kombineret med mildere klima. Derudover er grundvandsstanden faldet med mere end 5 meter siden 1970'erne, hvilket på trods af lukkede dræn, gør de fugtige områder mere tørre, og dermed øges tilgroningen yderligere, hvilket er til ugunst for tornskaderne.

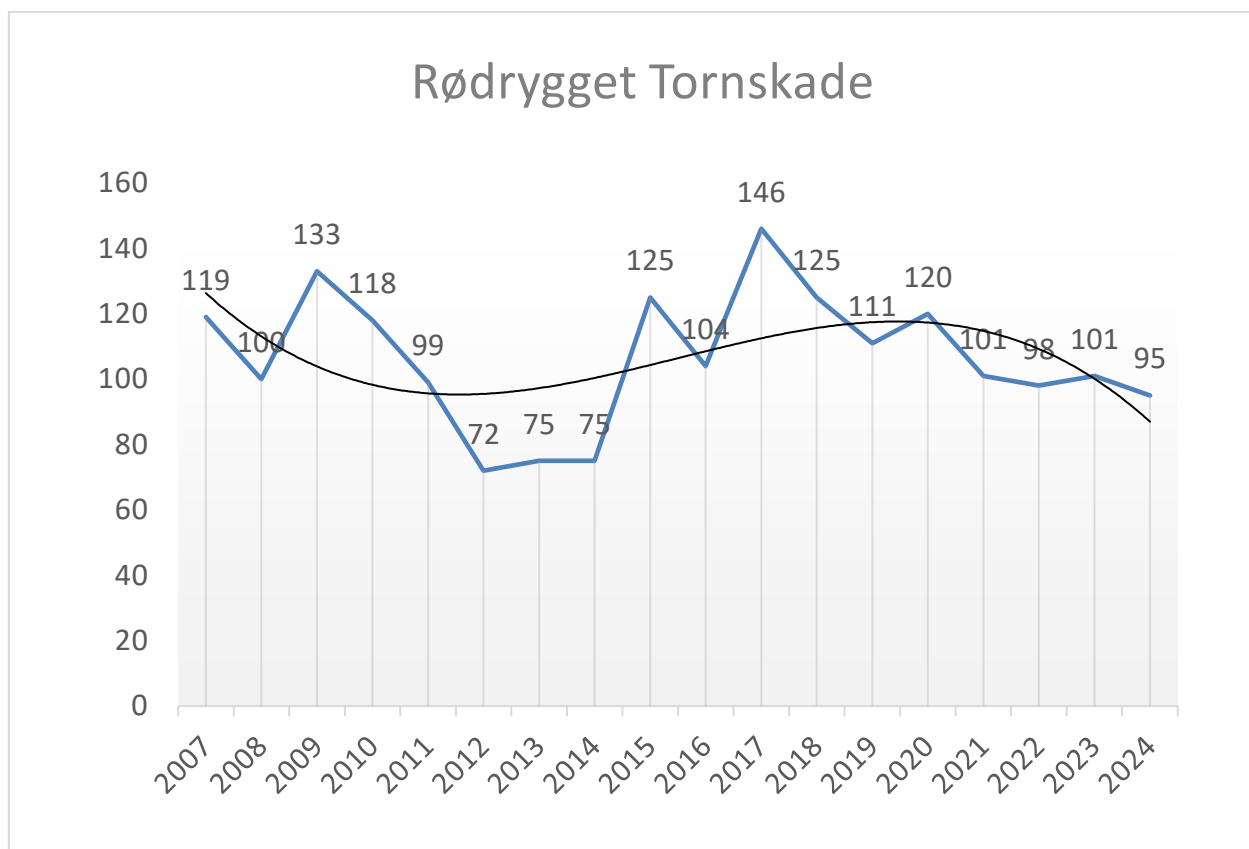

*Optimal rydning til Rødrygget Tornskade med kvasbunker, døde standere, efterladte træstød til Sortspætte.
Foto: Per Ekberg*

Der findes en del afgræssede områder i og udenfor skoven, men det synes ikke umiddelbart at gavne og øge bestanden af tornskader, som det ellers skulle være godt for. I langt de fleste områder er det sommergræsning med brug af hovedsageligt islandske heste. Det mest optimale for mangfoldigheden og hermed også tornskaden er ekstensiv helårsgræsning uden tilskudsfordring, og det praktiseres stort set ikke i Grib Skov-området.

Arten har i stedet i vidt omfang profiteret af de renafrifter af nåletræsområder, som løbende er gennemført i Grib Skov. Med indførelsen af urørt skov ophører renafrifter som følge af kommerciel hugst, og på sigt vil øvrige renafrifter mv. også ophøre. Fremtiden for tornskaden tegner sig noget usikker, med mindre tilgroningen af lysningerne bremses. En pleje med efterfølgende ekstensiv helårsgræsning i dele af skoven kunne være en af måderne til at opnå dette og dermed fastholde den store og tætte bestand af tornskader.

En manuel rydning af de tilgroede rydninger er også en mulighed. Men det skal gøres nænsomt, og alt ryddet trævækst skal ikke fjernes eller knuses, som det er praksis at gøre - ikke mindst i 2024. Det skal derimod samles i store bunker og/eller i rækker på rydningerne. Derudover skal der stå nogle spredte buskadsler, samt døde høje stubbe/standere tilbage. Sådanne tiltag er erfaringsmæssigt til stor gavn for tornskaden, og har positiv virkning med det samme

Figur 4 Bestandsudvikling hos Rødrygget Tornskade 2007-2024

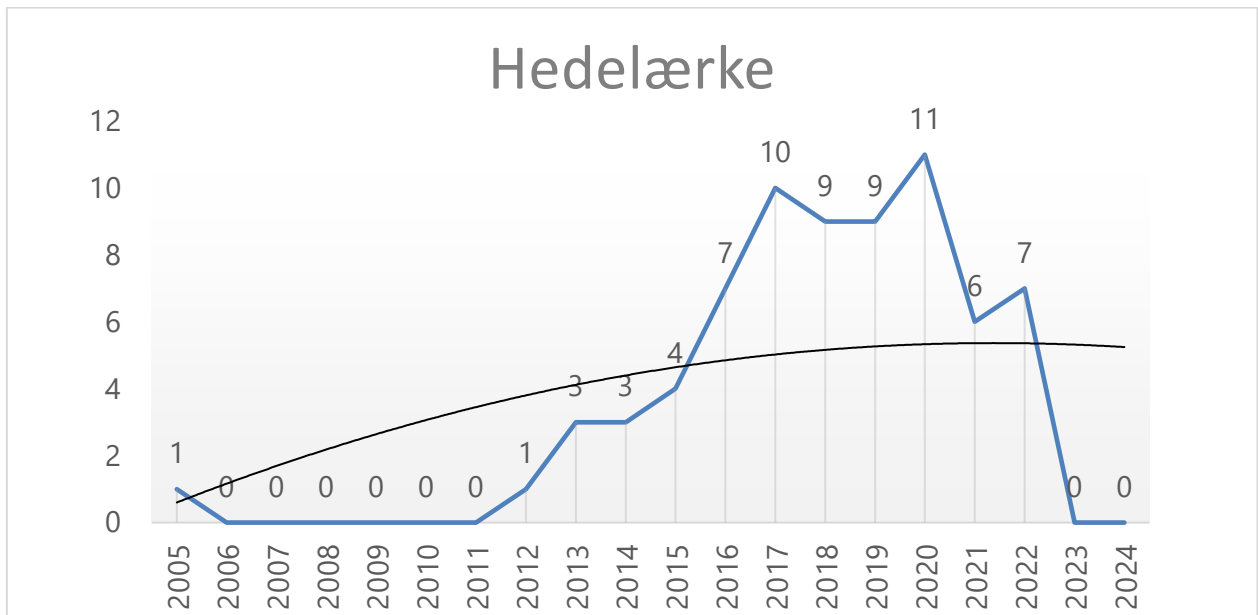
*Oktober 2024, Gribskov. Området er helt uegnet til Rødrygget Tornskade, samt til fouragering for Sortspætte
Foto: Per Ekberg*

Hedelærke: 0-1 yp. (0-2)

Hedelærken har været fast ynglefugl i skoven siden 2012 og toppede i 2020 med 11 par. Siden er det gået tilbage på grund af tilgroning af de tørre lysåbne områder med og uden afgræsning. Siden 2023 har den ikke med sikkerhed ynglet i skoven, se fig. 5.

Området omkring Sandskredssøen har været den største og bedste ynglelokalitet for arten, og det er også det sidste sted, den har været set og hørt. Både i 2023 og 2024 er Hedelærken set og hørt her tidligt på sæsonen i en kort periode for senere at være forsvundet.

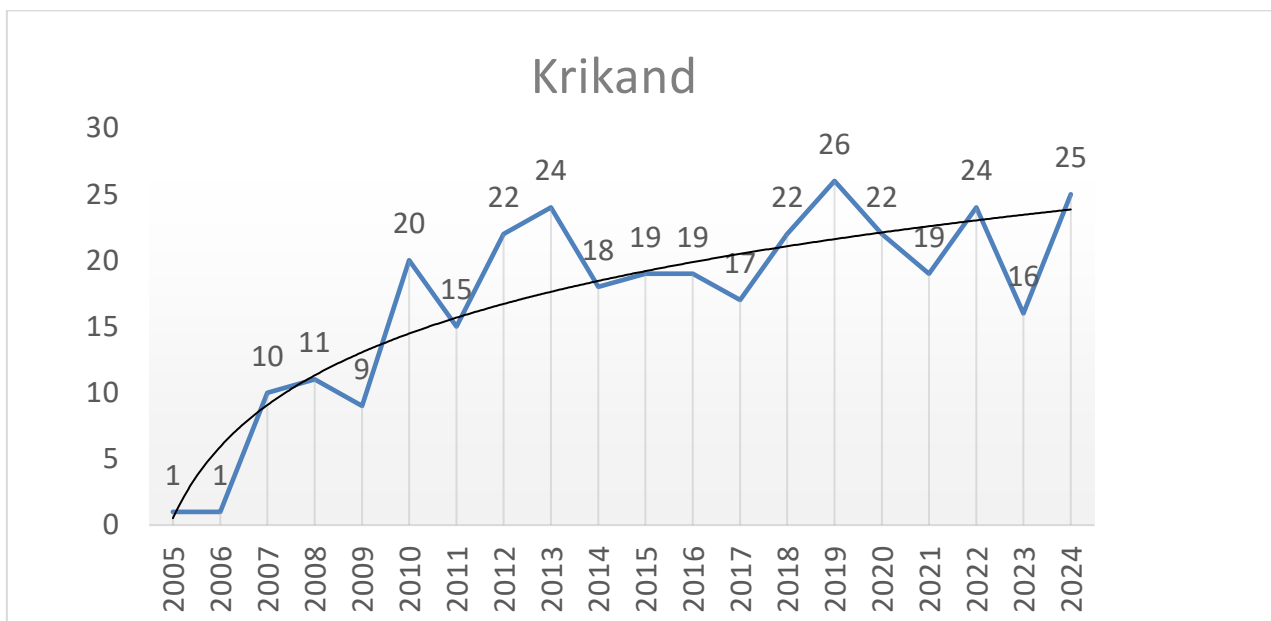

Figur 5 Bestandsudvikling hos Hedelærke 2005-2024

Fokuserter

Krikand: 25-30 yp. (16-20)

Bestanden har i år været den næsthøjeste siden 2005, se fig. 6. Det er formentlig en kombination af flere vådområder i skoven samt en nedbørsrig vinter og forsommer. Det ser derimod ud til, at ynglesuccesen har været ringe, da vi ikke har registreret så mange hunner med unger som tidligere set. Registreringsniveauet har været det samme som tidligere år.

Figur 6 Bestandsudvikling hos Krikand 2005-2024

Hvinand: 29-42 yp.

Vi har i år taget denne art med under fokusarter, da den ikke bliver optalt mere i andet regi. En del hvinænder yngler i kasser, som stadig hænger flere steder i Natura 2000-området Grib Skov.

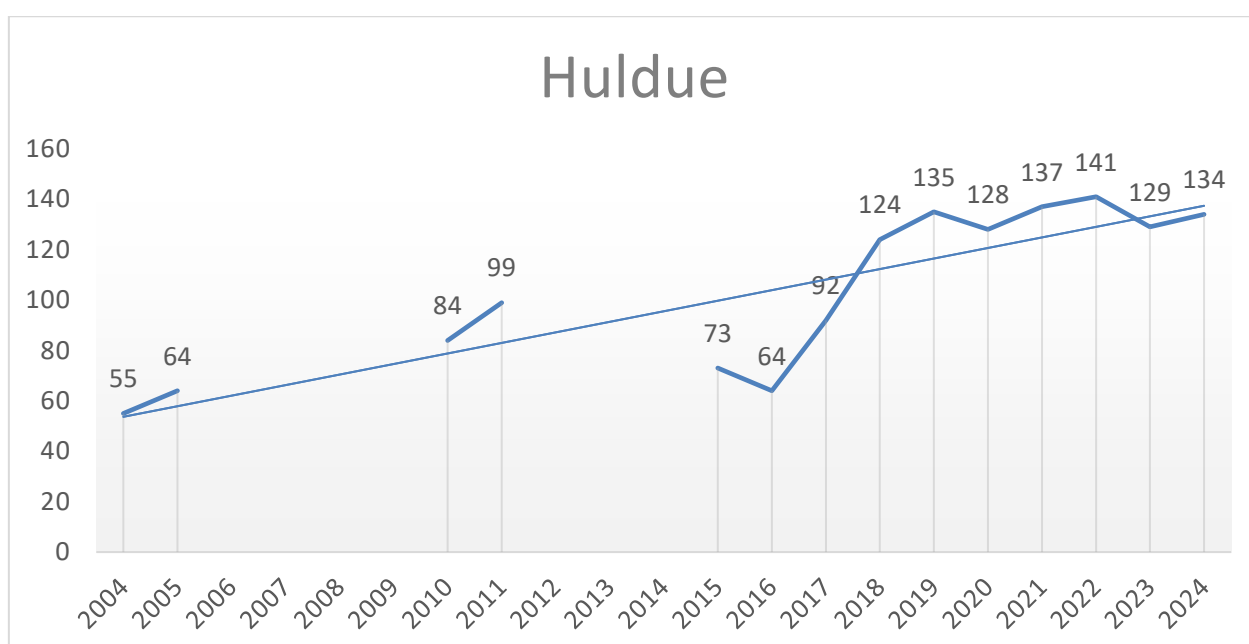
En del yngler også i naturlige huller - ikke mindst i ældre sortspættehuller.

En del af hvinænderne, som yngler i redekasser, er de seneste år blevet præderet af skovmår.

Huldue: 134-150 yp. (129-145)

De seneste år har bestanden været stabil og i stadig fremgang, se fig. 7.

Den yngler i de ældre løvskovsområder spredt i stort set hele skoven, og især i områder med mange gamle sortspættehuller er bestanden tæt.

Figur 7 Bestandsudvikling for Huldue 2004-2024

Vibe: 13-16 yp. (12-14)

Med få par på hver lokalitet bliver det sværere for viberne at forsvare sig mod- og holde Gråkrage og Ravn væk fra rederne. Bestanden af viber inde i skoven er nu næsten forsvundet - nok mest på grund af for lidt vand og dermed hurtig tilgroning. Der er stadigvæk nogle par ved Strødam og Solbjerg Eng sø. Der er desuden kommet 3 par ved et nyt engområde ved Sandporten i den nordlige ende af Esrum Sø.

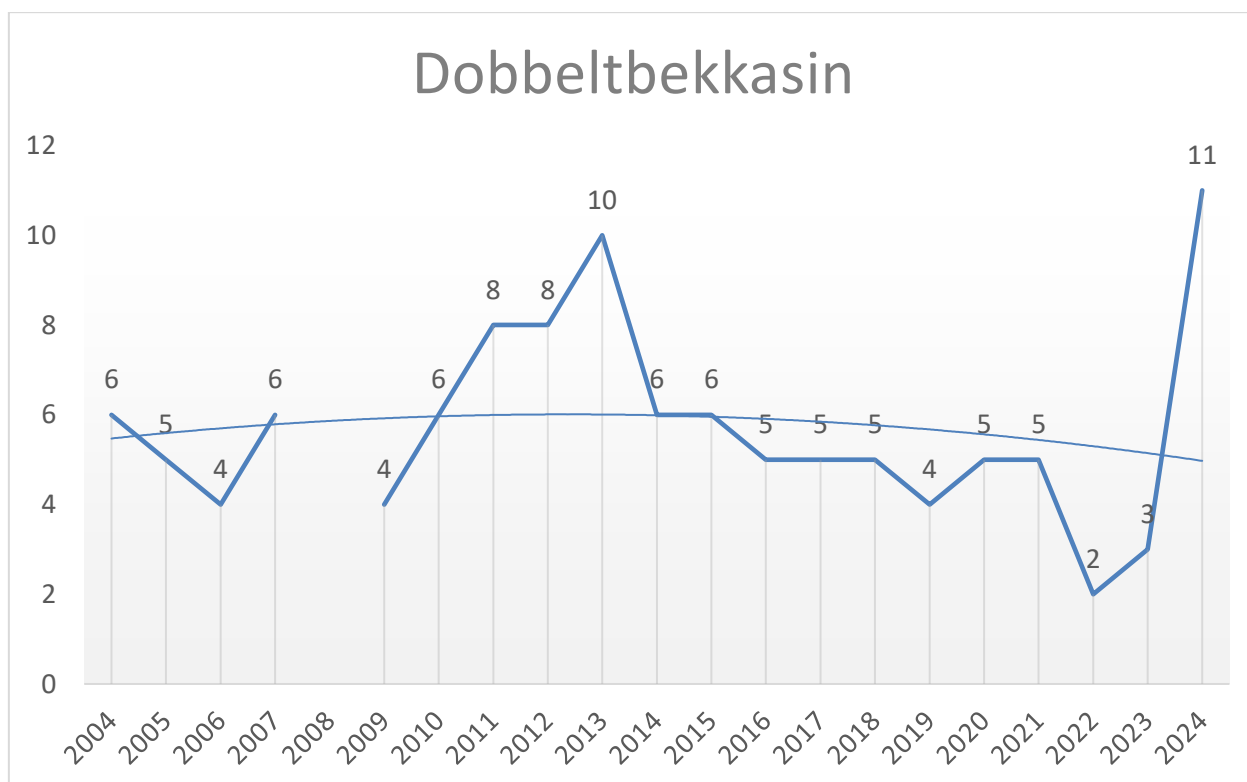
Dobbeltbekkasin: 11-11 yp. (3-5)

Måske en af årets helt store positive overraskelser. De seneste års store tilbagegang, hvor bestanden i 2022 var helt nede på 2 par, er nu vendt til rekordmange par fundet i skoven i år, se fig. 8. Og tilmed på flere nye lokaliteter. På Odderdamsenge og Stenholt Mølleeng, hvor der har været

en bestand i mange år, der dog har været i tilbagegang de seneste år, har der i år været min. 3 par på hver af lokaliteterne. Den er tilmed fundet på 2 nye lokaliteter i år. Den overraskende store bestand i år kan skyldes flere lukkede dræn og så et meget vådt første halvår.

Dobbeltbekkasin har haft et rekordår i Grib Skov 2024. Foto: Per Ekberg

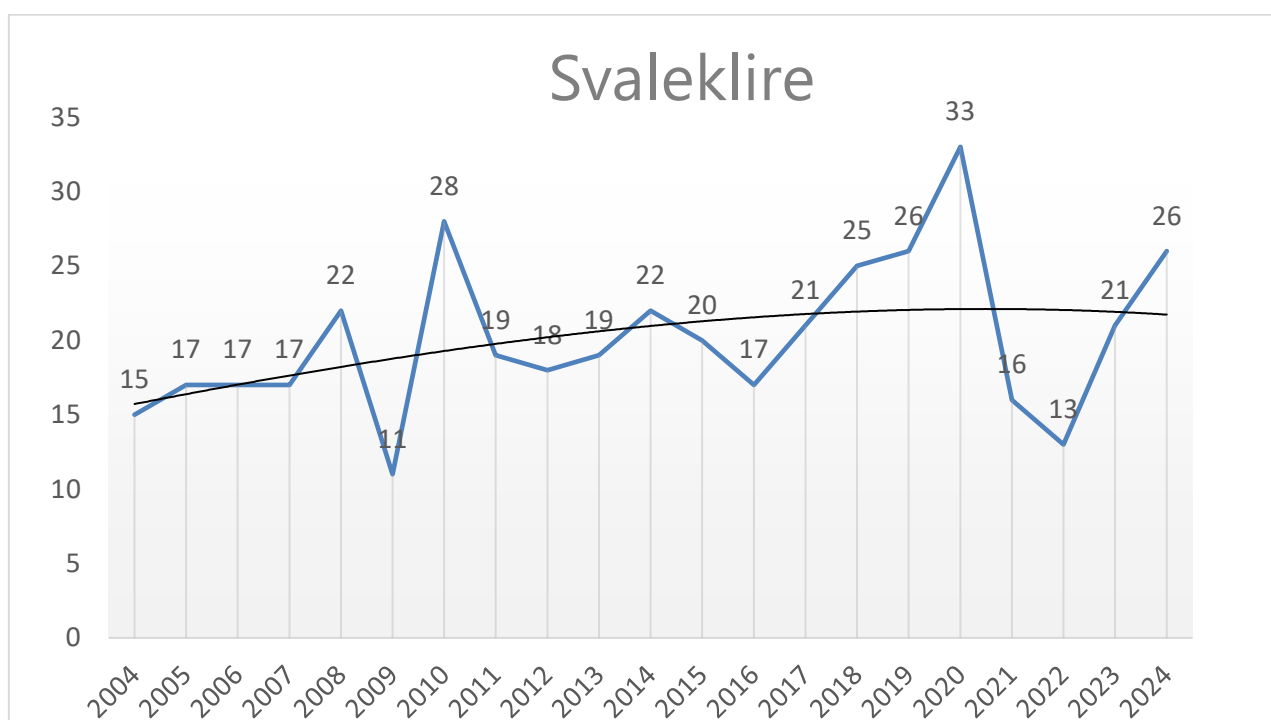
Figur 8 Bestandsudvikling hos Dobbeltbekkasin 2005-2024

Svaleklire: 26-30 yp. (21-24)

Bestanden af Svaleklire blev i år noget over gennemsnittet og det tredje bedste år siden 2004, se fig. 9.

Det er stadigvæk i de gode "gammelkendte" fugtige områder, hvor der i mange år har været Svaleklire, og som opfylder denne skovvadefugls krav til yngleområde, at de yngler. Men i år er der også konstateret flere par med unger i flere af de ældste nyskabte vådområder. Det er stadig sådan, at i de nyetablerede vådområder, og især der hvor der bliver ryddet og knust træer inden der bliver lukket dræn, yngler svalekliren ikke, eller der går mange år, før den eventuelt indtager området.

Som for flere arter i år har svalekliren også haft dårlig ynglesucces.

Figur 9 Bestandsudvikling hos Svaleklire 2004-2024

Spurvehøg: 4-7 yp. (6-8)

Bestanden er lidt i tilbagegang i år.

Det er stadig i skovkanterne omkring byerne, Hillerød, Nødebo, Kagerup og Gadevang, at Spurvehøgen slår sig ned og yngler, men den er også fundet ynglende enkelte steder inde i skoven.

Duehøg: 10-11 yp. (11-11)

Ynglesuccesen blev markant dårlig i 2024.

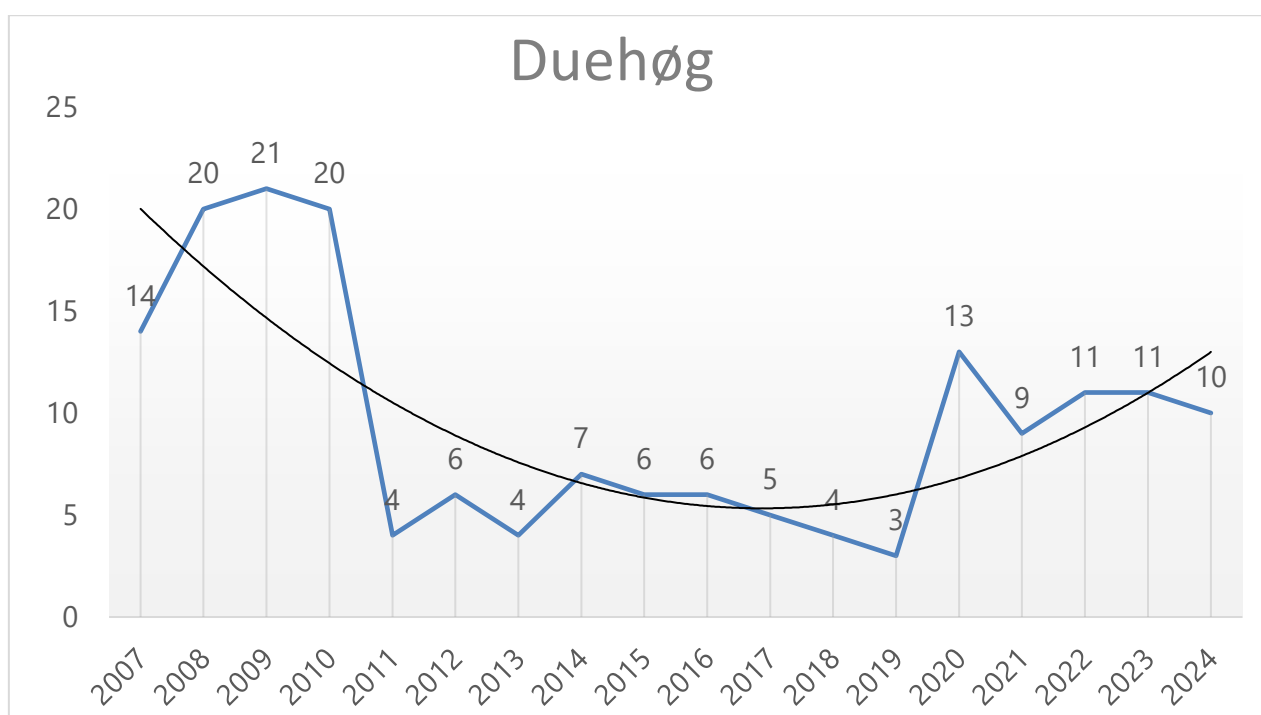
Ved 5 af de 10 reder mislykkedes ynglen, så der ikke kom unger på vingerne.

Ved de sidste fem reder kom der min. 11 unger på vingerne.

De seneste 5 år har bestanden ligget stabilt på mellem 9-13 par, se fig. 10. Men det er stadigvæk næsten en halvering af bestanden, siden den toppede med omkring 20 par i 2008-9 og 2010. Der

er tilsyneladende ikke plads til 20 par eller bare 15 par mere. Dertil er skoven blevet for "lille" på grund af øget publikum og dermed flere forstyrrelser. Vi kan konstatere, at en del af duehøgeparrene skifter rede meget oftere end tidligere. Det indikerer, at der er noget, som forstyrrer. Vi kan også konstatere, at reder, som er placeret tæt ved MTB-spor eller andre færdselsårer med stort publikumstryk, oftere ikke får ynglesucces. En anden umiddelbar nærliggende mulighed kan være dårlig fødetilgang. Det ser det dog ikke ud til, da Ringdue og Huldue er i stor fremgang og mindre fødeemner, som bl.a. drosler, heller ikke er i tilbagegang.

I februar/marts og igen i juni/juli 2024 blev alle de tidligere 22 duehøgeterritorier i skoven meget omhyggeligt tjekket, og ved 11 af dem blev der konstateret Duehøg. Et par forsvandt dog meget tidligt, og derfor regner vi kun med 10 sikre par.

Figur 10 Bestandsudvikling hos Duehøg 2007-2024

Musvåge: 38-44 yp. (65-78)

Et år, hvor bestanden var noget under gennemsnittet, som er på 51 par, se fig. 11.

De tidligere kendte reder blev som vanligt tjekket for ynglefugle.

13 reder med 2 unger i hver rede.

14 reder med 1 unger i hver rede.

11 reder uden ynglesucces.

Det vil sige, at næsten en tredjedel af musvågerne havde ikke ynglesucces.

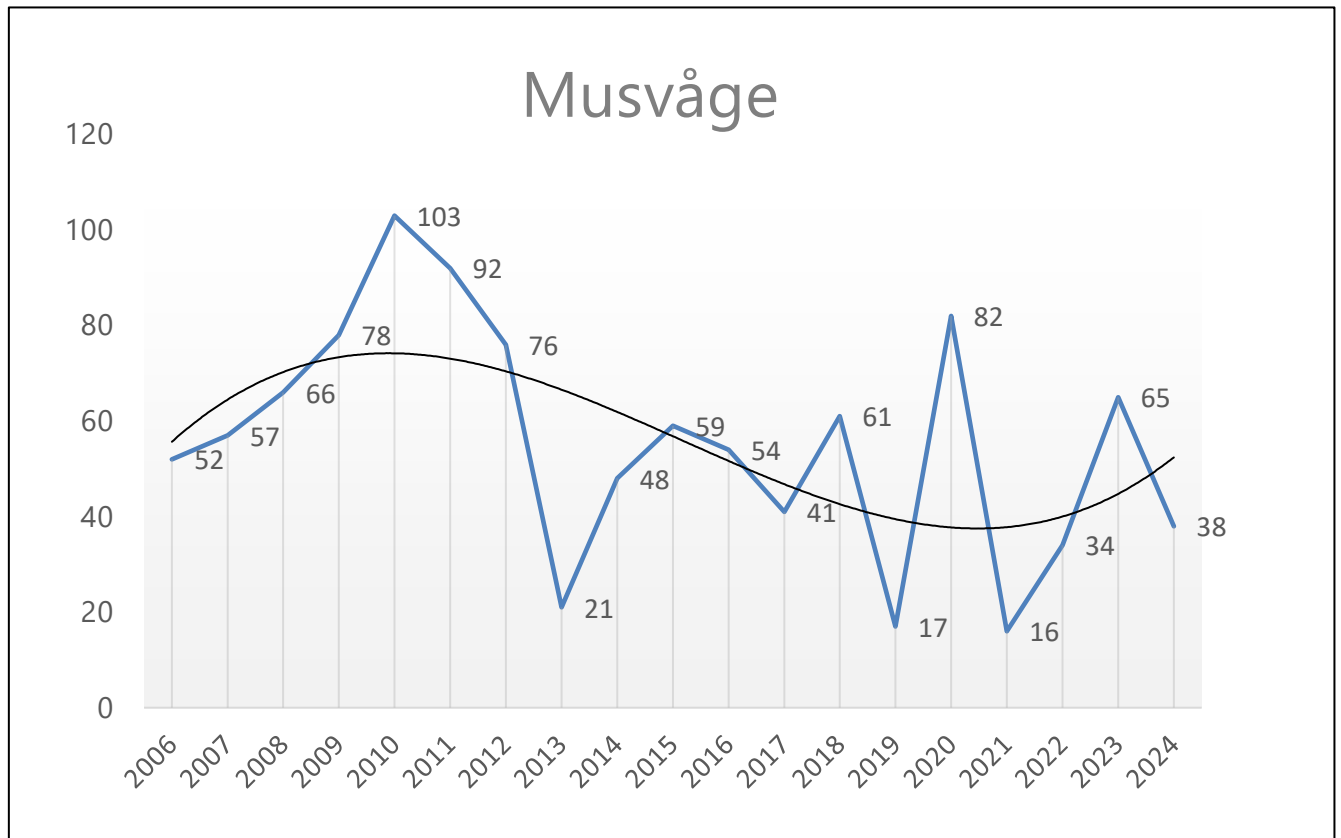
Det viser, ligesom med Duehøgen, at der er en stor procentdel, der ikke har ynglesucces.

Det tyder igen på, at i områder med højt publikumstryk, som fx Gadevangsskoven og området omkring Enghavehus-Gribsø, er der næsten ingen ynglende rovfugle tilbage.

Modsat er tilfældet i bl.a. Harager Hegn, hvor publikumstrykket er lavt, og hvor der findes en meget tættere rovfuglebestand.

Musvåge fanger Stålorm, Grib Skov. Foto: Per Ekberg

Figur 11 Bestandsudvikling hos Musvåge 2006-2024

Vendehals: 3-7 yp. (8-10).

Efter to år med rekordhøje antal ynglepar blev der i 2024 kun registreret tre sikre par. En rede blev fundet og yderligere to par blev observeret med føde i næbbet og udflyjende unger. Alle tre sikre par havde ynglesucces, og ungerne udflyj ultimo juni måned (25. - 27. juni). Det var lidt tidligere end sidste år, hvor udflyvningen foregik omkring den 3. juli. Den ene rede, der blev fundet, var en gammelt Stor Flagspætte-rede i en svækket birk. Derudover blev der observeret syngende Vendehals på fire andre lokaliteter i skoven. Det var dog ikke muligt at konstatere sikre eller sandsynlige tegn på yngleaktivitet, og fundene er derfor alene rubriceret som mulige ynglepar. Det meget regnfulde vejr og den øgede tilgroning af skovens lysåbne områder kan have medvirket til faldet i antallet af ynglepar i 2024.

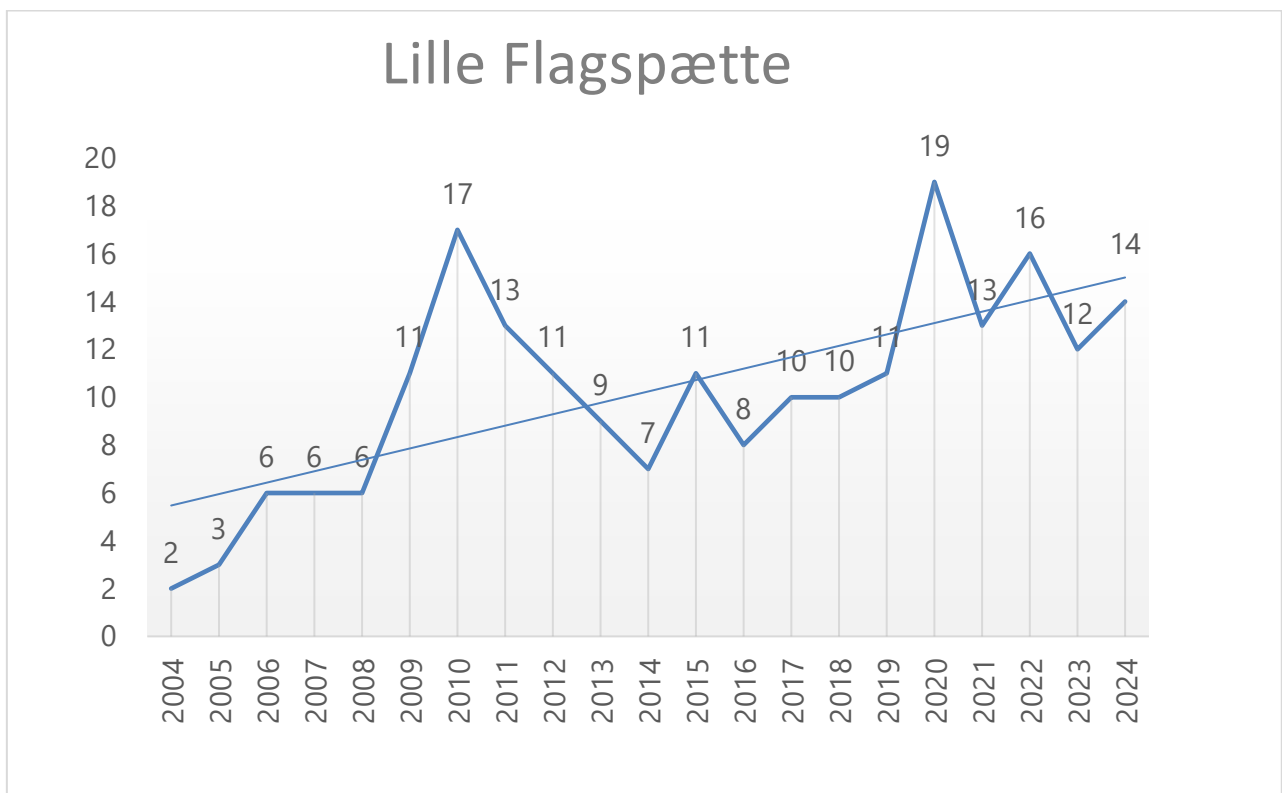
Vendehals ved redehul, 7 meter oppe i Birk, Grib Skov 2024. Foto: Per Ekberg

Lille Flagspætte: 14-17 yp. (12-14)

Bestanden ser ud til at være stabil, se fig. 12, og det er stadigvæk i de samme områder, de har deres yngleområder. En undtagelse er dog Stenholt Indelukke, som før var et af de bedste områder for arten med op til 3 par. Nu er de stort set væk. I år har vi kun et muligt par i hele det område. Stadigvæk er de fleste ynglepar i de klassiske skovsumpe med rød-el, birk og hvid/grå-el. Men i de senere år er den også fundet ynglende i rødgranområder med overvægt af døde træer og med fugtighed i skovbunden. Det ser ud til, at den nu yngler spredt over stort set hele skoven.

Lille Flagspætte fouragerer i Rødgran. Foto: Per Ekberg

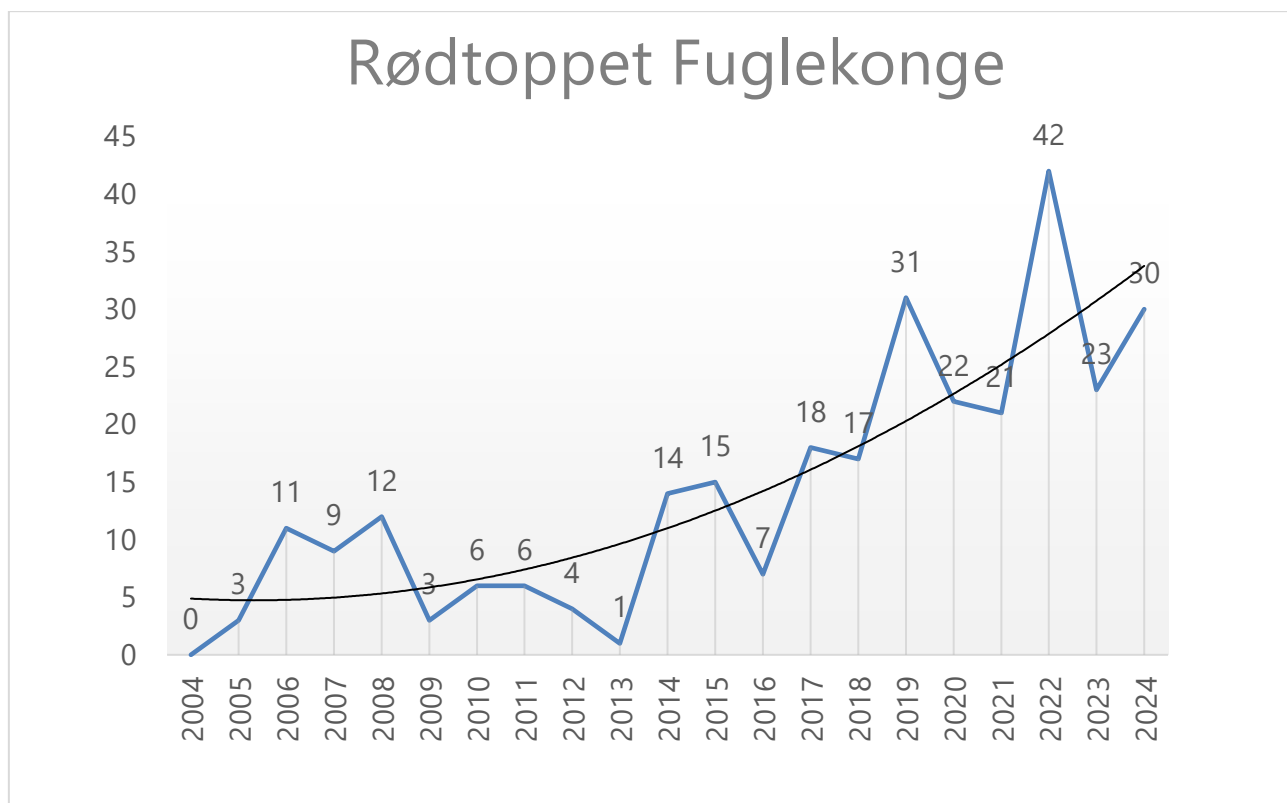
Figur 12 Bestandsudvikling hos Lille Flagspætte 2004-2024

Rødtoppet Fuglekonge: 30-34 yp. (23-28)

Der blev registreret 30 syngende fugle, se fig. 13. Alle fugle blev hørt syngende, og/eller blev observeret flere gange på samme lokalitet. Herudover blev der på 4 lokaliteter og kun en enkelt dag hørt 4 syngende fugle. De er derfor kun medtaget som mulige ynglepar.

På 3 lokaliteter er der observeret par med udfløjne unger.

Figur 13 Bestandsudvikling hos Rødtoppet Fuglekonge 2004-2024

Korttået Træløber: 31-40 yp. (29-40)

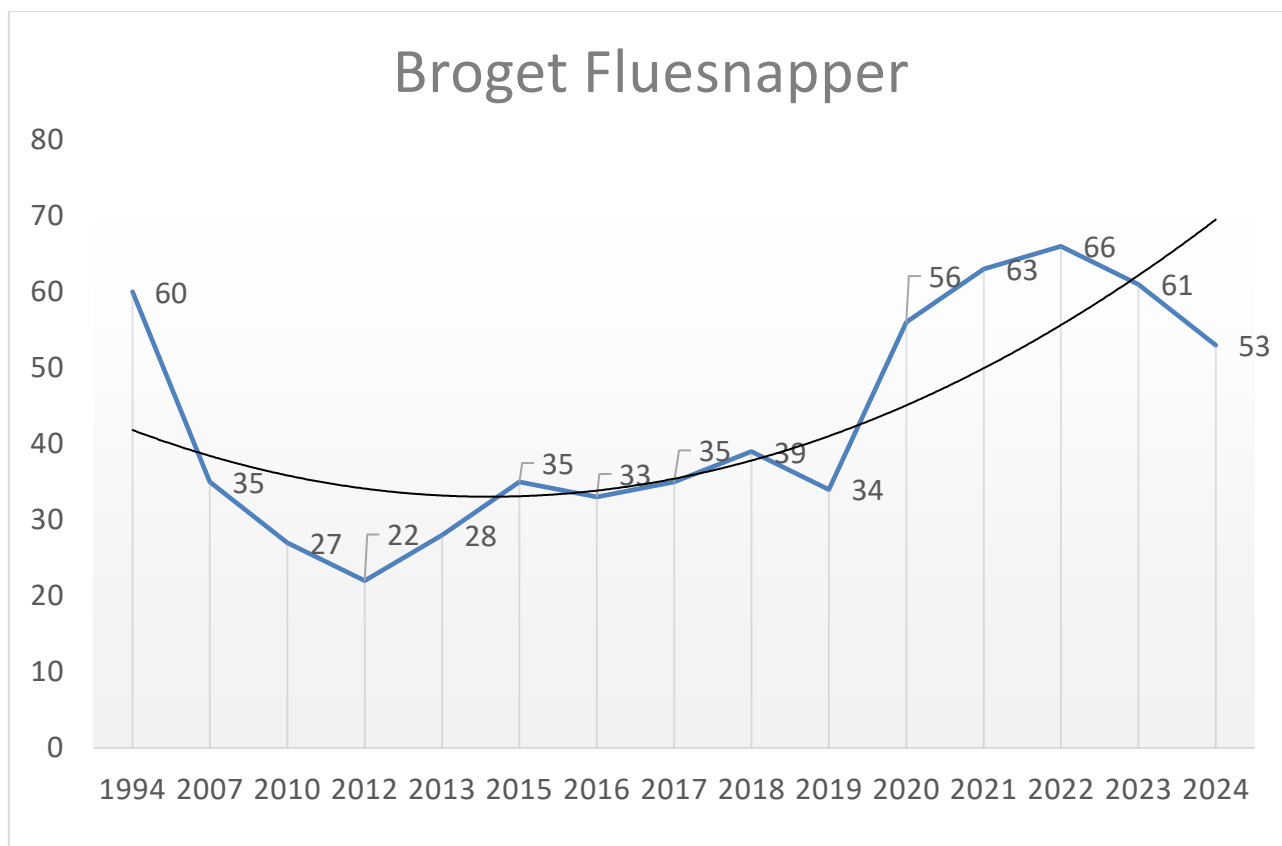
Indvandringen til Grib Skov skete efter år 2000, hvor det første par blev konstateret ynglende i 2006 i den østlige del af skoven langs Esrum sø. Den yngler nu spredt over hele skoven, men de fleste par findes stadig langs østsiden af Grib Skov ud mod Esrum Sø. Således findes den helt mod vest, helt mod syd og helt mod nord og med absolut færrest fugle i den næringsfattige midterste del af skoven. Det ser ikke ud til, at Korttået Træløber udkonkurrerer Træløber, da sidstnævnte stadig er udbredt i store dele af skoven. Det ser også ud til, at begge arter yngler side om side en del steder i skoven.

Broget Fluesnapper: 51-56 yp. (61-65)

For første gang siden 2020 ses et fald i bestanden, se fig.14.

Som med flere andre arter kunne årsagen til tilbagegangen være, at skoven bliver tættere og mørkere, og at der dermed er færre blomster og insekter.

Det foretrukne sted for ynglende fluesnapperer er fugtige områder med elletræer og meget stående dødt ved, men den findes også i områder med rødgran med meget stående dødt ved med spættehuller. Ellers yngler den i opsatte redekasser i moseområder samt i lysåbne områder.

Figur 14 Bestandsudvikling hos Broget Fluesnapper 1994-2024

Registreringer af andre udvalgte ynglefugle

Grågås: 74-85 yp. (54-70)

De største yngleforekomster findes stadigvæk i Strødam og Solbjerg Engsøer. Ikke mindre end 26 grågæs er i år registreret ynglende højt til vejrs i rovfuglereder spredt over stort set hele Grib Skov.

Derudover yngler de også spredt i skovens større og mindre moser.

Knarand: 15-18 yp. (8-12)

Bestanden er stabil og stigende. De fleste ynglefund er registreret i engsøerne og Stenholt Møllekrog, men den yngler også inde i skoven i flere moser.

Lille Lappedykker: 48-56 yp. (44-50)

Yngler mange steder i skovens våde områder og er i svag fremgang.

Gråstrubet Lappedykker: 1-1 yp. (2-2)

Med et par i år holdt den lige skansen som ynglefugl.

Stor Flagspætte: 450-550 yp. (550-650)

For femte gang er antallet af ynglende Stor Flagspætte blevet optalt i det samme tilfældigt udvalgte område af skoven på ca. 50 hektar. Der blev i 2024 observeret fire ynglepar i området, hvilket var en reduktion på to par i forhold til 2023. Det er på baggrund af dels denne optælling, dels observationer af ynglende Stor Flagspætte i resten af skoven vurderingen, at 2024 var en mindre god ynglesæson for Stor Flagspætte, og at bestanden i hele skoven således er reduceret fra omkring 550 - 650 ynglepar til 450 - 550 ynglepar. Der er ingen direkte forklaringer på faldet i antallet af ynglepar, men måske kan bl.a. den våde sommer i 2023, der kan have været vanskelig at overleve for de nyudfløjne unger, og den ringere forekomst af insekter i 2024 være en del af forklaringen, da Stor Flagspætte om sommeren hovedsagelig lever af insekter, især sommerfuglelarver, som den hakker frem fra træstammer.

Inden for optællingsområdet var medianafstanden mellem rederne i 2024 på 248 meter, hvilket er den næsthøjeste afstand, der er målt mellem rederne i femårsperioden. De fire par i 2024 ynglede alle i døde nåletræer. Set over de fem år har 29 ud af 33 reder været i døde nåletræer (88 %), mens de sidste fire reder var i døde bøge. Stor Flagspætte er inden for optællingsområdet fortsat særligt knyttet til områderne med nåletræ og moser/vådområder, hvor den primært finder sine redetræer og den helt overvejende del af sin føde i vinterhalvåret. Det samme gør sig gældende i resten af skoven, hvor der omvendt i de yngre og mellemaldrende løvtræskulturer er langt mellem yngleparrene. Ungerne i optællingsområdet fløj ud mellem den 5. og den 17. juni. I de seneste fem år har udflyvningsdatoen varieret mellem 4.-5. juni (2020) og 16.-17. juni (2021), så 2024 lå inden for dette interval, men med en betydeligt større spredning i udflyvningstidspunktet mellem kuldene end i de tidligere år.

Ravn: 12-15 yp. (14-16)

Ravnen er en af de fuglearter der har haft størst fremgang i Danmark i de senere år. Den er også en af de fuglearter, der næsten med garanti ses eller høres på en tur i Grib Skov. Den er blevet fundet ynglende en del steder jævnt fordelt over hele skoven. Det ser nu ud til, at bestanden har stabiliseret sig i skoven, og at bestanden har nået det maksimum, som skoven kan bære af ynglepar.

Gulbug: 26-30 yp. (23-30)

Med 8 par i 2017, stigende til 24 par i 2022 og i år til 26 par, er der nu etableret en fast lille bestand på mange af de rydninger i skoven, som er tilgroet med tæt birkeopvækst.

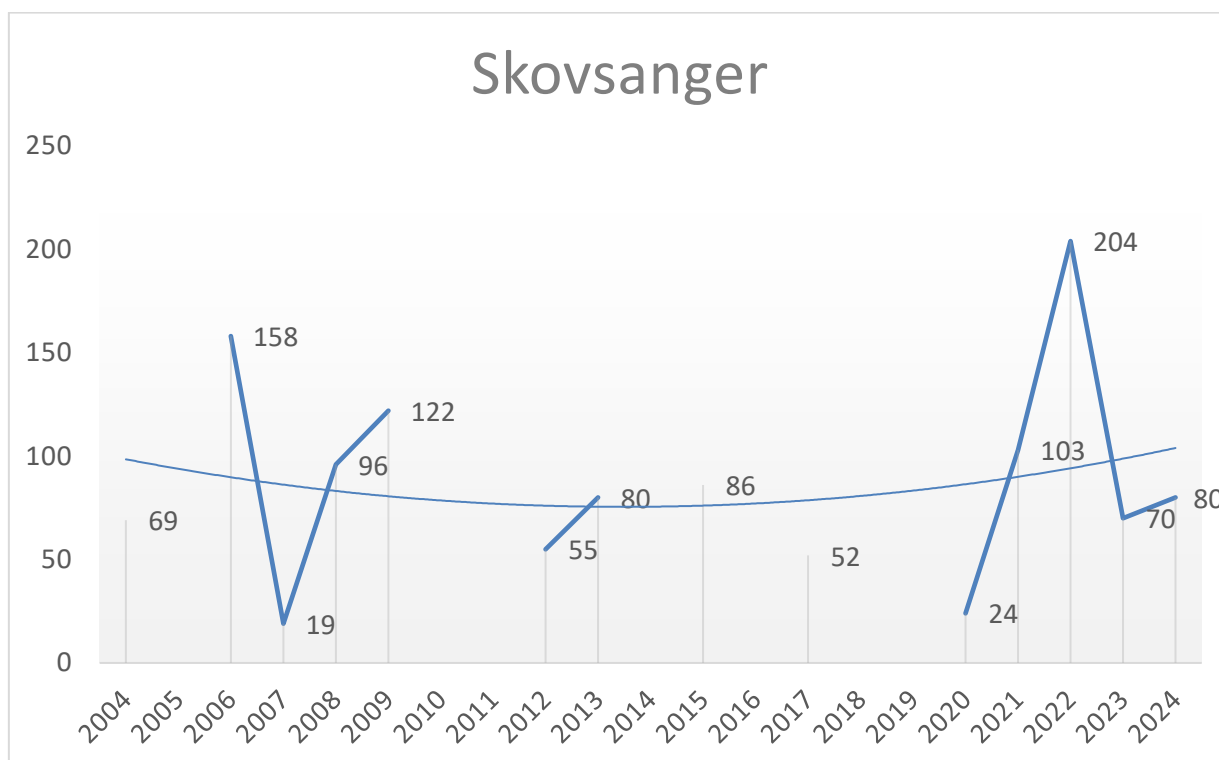
Fra tidligere at have været en meget fåtallig og uregelmæssig ynglefugl har den således nu fundet en niche inde i skovlandskabet.

Der er flere fuglearter, som er i kraftig tilbagegang ude i det åbne landskab, men som rykker ind og finder områder i skoven, som kan erstatte biotopen fra det åbne agerland. Ud over Gulbug er det Rødrygget Tornskade, Gulspurv, og til dels Tornsanger, som har fundet en niche i skovlandskabet.

Skovsanger: 80-90 yp. (70-75)

En meget tidlig Skovsanger ankom d. 9. april. Næste ankomst d. 16. april, som også er tidlig. Skovsangeren har altid varieret meget i antal. I de 21 år, vi har registreret fugle i Grib Skov, har bestanden af Skovsanger således varieret i antal mellem 19-204 par, se fig.15.

Da det ikke skyldes de helt store forandringer i skovbiotoperne, og da vores registreringsmetode har været den samme gennem alle årene, kan den store variation i antallet skyldes dårlige forhold og negative forandringer i overvintringsområdet og/eller under trækket.

Figur 15 Bestandsudvikling hos Skovsanger 2004-2024

Løvsanger: 330-380 yp. (160-180)

Det er desværre ikke en art, vi har registreret og overvåget hvert år, siden vi startede registreringerne i 2004. Men i 2017 registrerede vi 48 par, og siden er bestanden steget støt. Og især siden 2021 er bestanden af løvsanger steget markant. Og i 2024 har fremgangen været usædvanlig stor. En medvirkende årsag til den store fremgang er formentlig, at mange rydninger er groet til med birketræer, som er løvsangerens foretrukne biotop. Den findes ikke i de mørke ensaldrende bøgekulturer, og det samme gør sig gældende i de tætte mørke granbevoksninger, som der tidligere var flere af.

Syngende Løvsanger, Grib Skov. Stor fremgang i 2024. Foto: Per Ekberg

Spætmejse: 280- 300 yp. (290-310)

Bestanden synes stabil. Spætmejsens foretrukne biotop er ældre bøgeområder og anden ældre løvskov, og her er bestanden tættest. Den findes også, men mere spredt, i andre dele af skoven.

Stær: 15-25 yp. (15-25)

Bestanden er på samme niveau som i 2023, men bestanden er nu faldet til en tredjedel af, hvad den var i 2020. Der er stadigvæk flest stære i Stenholt Møllekrog og Stenholt Indelukke. Det er også i de områder, hvor der har været flest kreaturer og heste over en lang årrække, at der er gode fødemuligheder for stæren.

I Hessemoseområdet findes kun få ynglende stære på trods af mange græssende dyr, dog mest heste. Stæren genbruger ofte Stor Flagspættes huller i de områder, hvor den yngler. Der er ingen eller kun få opsatte stærekasser i skoven.

Grå Fluesnapper, Grib Skov 2024. Foto: Per Ekberg

Grå Fluesnapper: 34-40 yp. (29-36)

Bestanden er på nogenlunde samme niveau som sidste år. Det er en art, der nemt bliver overset/hørt, da sangen er meget lav og med korte skarpe lyde.

Den foretrækker områder med døde træer, såvel løvskov som nåleskov, hvor den er meget alsidig med valg af placering af rede. Den vælger alt fra spættehuller til bare en lille åben afsats i et træ.

Rødstjert: 150-170 yp. (150-170)

Bestanden er på samme niveau som sidste år.

Yngler mest i ældre løvskov, men også en del i nåleskov, bare der er opretstående døde træer med spættehuler, som den ofte benytter som rede.

Bynkefugl: 7 yp. (6)

Den nu meget fåtallige ynglefugl holder stand på de faste ynglebiotoper i området.

Stenholt Mølleeng: 2 par

Fruebjergvej: 2 par

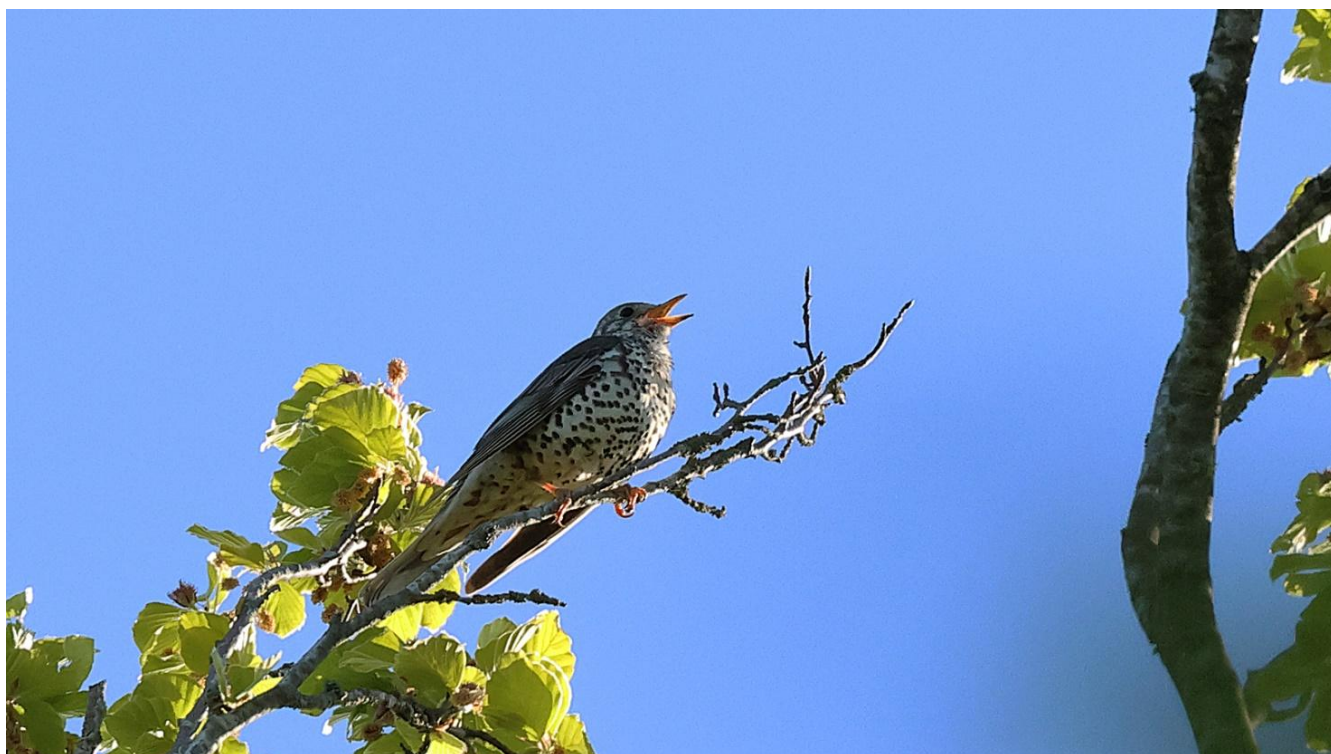
Strødam Engsø: 1 par

Strødam Reservat: 1 par

Esrum Møllegård: 1 par.

Misteldrossel: 49-55 yp. (51-60)

Bestanden har stabiliseret sig på et højere niveau end tidligere, og arten yngler spredt i næsten alle dele af skoven, flest i områder med ældre spredte rødgranområder, og færrest i de mørke ensaldrende tætte bøgeområder. Fremgangen de senere år skal formentlig tilskrives flere afgræsede områder, samt flere områder med åbne slåede græsområder, hvilket tilsammen skaber bedre fourageringsmuligheder.

Misteldrossel, Grib Skov 2024. Foto: Per Ekberg

Skovpiber: 68-80 yp. (65-75)

Bestanden ser ud til at være stabil de seneste år. Biotopen er stadig de lysåbne områder med lav vegetation. Men der findes også en del par i andre områder - bl.a. i ung egeskov med forholdsvis lav græsvegetation i bunden.

Kernebider: 60-80 yp. (60-80)

Bestanden har været stigende de seneste år, men ser i år ud til at være på samme niveau som sidste år. Tallet er et minimum, da vi ikke har registreret den målrettet, og da den samtidig er svære at registrere end mange af de andre småfugle i skoven.

Dompap: 120-130 yp. (125-140)

Den yngler mange steder i skoven og især i nåleskov og i rydninger med opvækst af nål. Det er ikke en art, vi følger tæt, men efter mange observationer i yngletiden fra hele skoven vurderes bestanden til i underkanten af sidste års 125 par.

Tornirisk: 4-6 yp. (3-5)

Det er en fåtallig ynglefugl i skoven. Kun 4 par blev fundet i år. Den er fundet i rydninger med opvækst af rødgran, som tornirirken ofte bygger sin rede i.

Lille Korsnæb: 10-14 yp. (12-18)

Igen et år med ringe koglesætning, og hvor der kun blev registreret få ynglepar.

Det er generelt ultimo marts, når Lille Korsnæb samler redemateriale, at de fleste fugle registreres, og så igen primo maj, når de nyudfløjne unger ses flyve rundt med forældrefuglene.

Grønsisken: 13-18 yp. (20-25)

Et år med markant færre ynglefugle end tidligere set. Grønsisken har altid været fåtalligt ynglende i skoven og registreres hyppigst i ældre rødgran-områder.

Gulspurv: 260-280 yp. (275-300)

Bestanden af Gulspurv i skoven er de senere år gået meget tilbage. I 2010 var bestanden på 410 par og er nu nede på det laveste antal, vi har registreret, siden vi startede i 2004.

Gulspurven har etableret sig på de samme lysåbne steder inde i skoven, som Rødrygget Tornskade benytter. De yngler side om side på de store og små lysåbne områder. Gulspurven yngler dog også på mere tilgroede lysninger, hvor tornskaden har opgivet.

Fåtallige ynglefugle og arter, som er iagttaget i yngletiden

Trane: 3-5 yp. (0-2) yp.

Det har været et meget flot år for tranerne i skoven. Det ser omsider ud til, at de har etableret sig i skoven. Tre par har med sikkerhed haft succes og fået unger på tre forskellige lokaliteter i skoven i år. Yderligere 1-2 par har i andre områder i skoven været territoriehævdende i hele yngleperioden, dog uden at vi har påvist, at de har ynglet.

Tranepar på skoveng, Gribskov, juni 2024. Foto Per Ekberg.

Sortstrubet Bynkefugl: 1-1 yp. (1-2) yp

Igen i år er Sortstrubet Bynkefugl fundet ynglende med sikkerhed i Grib Skov-området. På den samme eng som sidste år har et par ynglet, og min. 3 udfløjne unger er set i juli.